Hind 6 s. Nr. 108 (2243) 14. aastakäik Ilmub iga päev

Uudisleht

Neljapäeval, 25. aprillil 1940 — Täna 10 lk.

LIITLASED teatavad:

Steinkjeri linn hävis Saksa pommide all

Sakslased ei suutnud liitlaste rõngast läbi murda. — Norralased peatanud Saksa rünnakud Oseni juures. — Uusi võitlusi Lillehammeri juures

Liitlaste väed liiguvad Gudbrandsdali orgu

London, 25. aprillil. (Reuter.) ETA. Norrast teatatakse, et viimaste sõnumite järele on olukord järgmine: Trondheimist põhja pool liitlaste väed on säilitanud oma tugevad positsioonid, mis asuvad 10 kilomeetrit Steinkjerist põhja pool. Ägedad võitlused on vaibunud ja sakslastel ei ole õnnestunud läbi murda liitlaste rõngast. Steinkjer on täiesti hävinud Saksa pommide ja mürskude tagajärjel.

Lõunas sakslased püüavad tungida põhja poole kolmes kolonnis. Keskmine kolonn on jõudnud punktideni Koppangi juures Elverumist põhja pool. Rohkem ida pool norralased on peatanud sakslaste teise kolonni Oseni juures, Elverumist 40 kilomeetrit kirde pool, ja Trysfili juures, Rootsi piiri lähedal.

Sakslaste pahem tiib, kes opereerib juures Gudbrandsdali orus, on pidanud otsustamatnid võitlusi liitlaste wägede strateegiliselt tähtsas Lillehammeri sektoris, kus mainitud org suubub Põha-Oslo tasandikule.

Liitlaste abijõud on pidewalt liikumas Dombasist allapoole Gudbrandsdali orgu, et tugewdada wastuvanu sakslaste wasakule tiiwale. Trondheimist lõuna pool on liitlaste käes tähtis raudteesõlmpunkt Stören. Narwiki piirkonnas halwab sõjalist tegewust lumetorm, mis on nüüd möllanud juba wiis päewa.

Reuteri erikorrespondent Nordlis teatab, et liitlaste jõud kaswawad iga päewaga, kuna maabub wägesid Namsoses, Trondheimist põhja pool, ja Aandalsnesis, Trondheimist lõuna pool.

Saksa lennukid jälle Scapa Flow' kohal

Allavisatud pommid ei teinud kahju. — Inglise võitluslennukid tõusid võitlusse

London, 25. aprillil. (Reuter.) ETA. Admiraliteedi ja õhuministeeriumi teadaandes üteldakse: Hulk vaenlase lennukeid püüdis kolmapäeva hilisõhtul rünnata Scapa Flow'd. Nähti alla pillutavat kaks pommi, mis langesid ühele nõmmele. Üks vaenlase lennuk sooritas viljatu kuulipildujarünnaku ühele lahtisele teele. Ei tekitatud mingit kahju ja õhurünnak ei nõudnud ohvreid. Vaenlane aeti minema tugeva õhutõrjetulega ja Briti võitluslennukite tegevusse rakendamisega.

ESTONIA TEATER-RESTORAN

Teisipäeval, 30. aprillil s. a.

Traditsiooniline

Maivastuvôtt

Kõigis restorani saales mängivad 4 orkestrit.
Kabaree ja tants ka Rohelises saalis.
Päevakohased dekoratsioonid.

MAI BOVLE

Laudade ettetellimine einelauas iga päev kella 1—½4 p. l. ja õhtul kella 9 peale tel. 462-23.

Liitlased üritavad õhublokaadi

Saksa kaubavahetus õhuteel tahetakse panna seisma. — Saksa õhutransporditile antakse suurt tähtsust

London, 25. aprillil. (Havas.) ETA. Londoni autoriteetseist ringkonnist kuuldub, et Briti võimud on kaalumas ja uurimas abinõusid, mis võimaldaksid kontrollida Saksamaa sisse- ja väljavedu õhuteed mööda sama tõhusalt kui merel.

Sellise kontrolli teostamise moodused on loomulikult palju delikaatsemad ja raskemad, kuid liitlased on otsustanud mitte sallida konterbandi vedu lennukeil rohkem kui sallitakse seda laevadel.

Taani ja Norra laevad liitlaste sadamatesse

Briti üleskutse annud häid tulemusi. — Norra laevad ei täida Oslo korraldusi

Ameerika kaalub seisukorda

Panama, 25. aprillil. (Reuter.) ETA. Taani ja Norra laewu Cristobali ja Balboa sadamais wõidi kolmapäewal näha lahkumas sadamaist wõi selleks tegemas ettewalmistusi. Usaldawalt poolt kuuldub, et kõik Taani ja Norra laewad Cristobalis on otsustanud sõita lähemasse liitlaste sadamasse wastawalt Briti sellekohasele üleskutsele.

Norra asekonsul Dodd Cristobalis seletas, et tema teada on kõik Norra laewad wõtnud kuulda tema juhtnõõre, ega talita Oslo korraldusi mööda. Autoriteetseis ringkonnis arwatakse, et kõik Norra laewad on sõitmas Briti Lääne-Indiasse.

Kolmapäewal läbis Panama kanali ümbes 10 Norra laewa, teiste hulgas aurik „Rita" (1753 tonni). Ainsaks Rootsi laewaks Panama kanali sadamais on „Margaret Johnson", mis wiibib weel Cristobalis.

Washington, 25. aprillil. (DNB.) ETA. „Associated Pressi" teatel uuritakse praegu riigipartemangus, kas ja kui suurel määral pundutab Ameerika kuwisid Briti korraldus Norra laewadele, milles keelatakse wiimastel sõita enamikku erapooletuisse sadamaisse. ühtlasi kaalutakse, kas riigidepartemang peaks selles asjas astuma mingeid samme.

Matieseni
ÕUNA MAHL

Inglise-Hispaania suhted head

London, 25. aprillil. (Reuter.) ETA. Wälisasjade alamriigisekretär Butler seletas alamkojas Inglise-Hispaania kauba- ja maksulepingu sõlmimise puhul: Waadeldes meie wahekordi Hispaaniaga sõja puhkemisest saadik me wõime minu arwates julgesti ütelda, et need on pidewalt paranenud. Meil ei ole põhjust olnud kaewata Hispaania walitsuse hoiaku üle, mis on olnud walitult erapooletu. Meie austame seda erapooletust ja jatkame seda niikaua, kui see leiab austamist ka teiste poolt. Peale selle Briti walitsus on weendunud, et Hispaania on otsustanud säilitada enda ja oma asumaade erapooletuse.

Tänase lehega on kaasas osale tellijaist ringkiri.

Öölokaal DANCING
„PARIS"

Suures aprillikuu eeskavas
DEMUSY & Schulatoff
Cciquita & Tino
Lory & Enrico
Asta & Ero
Livy Hardy

Mängib JOH. PORI oma orkestriga

MAI-VASTUVÕTUKS
laudade ettetellimine isiklikult iga päev kl. 11 homm. kuni kl. 1 öösel.

Igal pühapäeval ja pühal kl. 7—9 õht.
TÄIELISE EESKAVAGA
VEINIOHTUD

Ülevaade sõjarindelt:

Lahing Trondheimi juures

Inglased löönud sakslaste üllatusrünnaku tagasi. — Sakslased desarmeerinud kaks Norra rügementi. — Inglise õhujõud ei anna Saksa lennuväljadele rahu

Liitlased teatawad, et Saksa tugewad jõud on nende wägesid Trondheimi piirkonnas rünnanud. Need Saksa wäed tulnud maale Trondheimi fjordis. Nähtawasti olid sakslased need wäed suure kiirusega wisanud Trondheimi, et abistada sealset Saksa wäegruppi, keda ähwardab liitlaste poolt ümberpiiramine. Liitlaste wäed löönud aga sakslaste üllatusrünnaku tagasi ja jäänud oma positsioonidele.

Saksa õhubaasid Inglise pommide all

Inglased hoiawad need Saksa õhubaasid, mida sakslased kasutawad oma operatsioonideks Norras, tugewate õhurünnakute all, et neid nii halwata. Inglise lendurid käisid Sylti saare kohal ja pildusid alla pomme. Saare lähedal uputanud inglased ka kaks Saksa patrull-laewa. Inglased käinud ka Taanis Saksa õhubaaside kallal ja ei unustanud ka Norras asuwat Stawangeri lennuwälja, kust Saksa lennukid tõusewad Inglise sõja- ja transportlaewade wastu. Stawangeris häwitanud inglased hulga Saksa lennukeid ja purustanud lennuwälja. Ka Oslo Fornebu õhubaasile heitnud inglased tugewajõulisi pomme. Aalborgi lennuwälja rünnak oli seekord inglaste poolt juba neljas sellele lennuwäljale. Inglased ise kinnitawad, et hoolimata Saksa õhutõrje tugewast tulest, saawutanud inglased rohkelt tabamusi.

Briti impeeriumil olewat praegu lippude all 2 miljonit meest. Nende hulka ei ole arwestatud mere- ja kaubalaewastik ning õhujõud. Inglismaa olewat oma wägesid Prantsusmaal ja Lähis-Idas pidewalt suurendanud.

Kas uus Saksa wägede dessant?

Pariisist teatatakse, et hulk Saksa wägesid wiidud Baltimere sadamates transportlaewadele. Transportlaewadega kaasas olewat ka hulk jäälõhkujaid. Teade ei lisa, kuhu sakslased need wäed kawatsewad maale wiia. Kuna aga — teate kohaselt — ka jäälõhkujad transportlaewadel kaasas on, siis peab oletama, et laewastikul on läbida jääpiirkondi.

Saksa wägede ülemjuhatus teatab olukorrast sõjarinnetel järgmist: liitlaste mere- ja maajõud olewat Narwiki piirkonnas kõwenenud, kuid nad polewat seni sakslasi weel rünnanud. Trondheimist kirde pool olewat sakslased wallutanud uusi Norra alasid ja saanud 80 wangi. Bergenist ida pool jatkuwat sakslaste pealetung Wossi lähedal wõitlewate Norra wägede wastu. Stawangeri ruumis löönud sakslased kaht Norra rügemeti, kes pärast ägedat wõitlust annud alla ja relwad käest.

Sakslased teatawad oma edasitungidest

Sakslased kinnitawad, et nende jõud olewat edasitungimas ka Oslost põhja ja loode suunas. Norralaste wastupanu neis sektoreis olewat murtud. Inglise lennujõudude rünnakud Oslo lennuwäljadele ei olewat andnud mingeid tulemusi. Saksa lennukid ise olewat alaliselt rünnaklendudel, hoides tule all Inglise maabuwaid wägesid. Saksa lennukid olewat oma pommidega tabanud kaht Inglise häwitajat ja mitut transportlaewa. Lennukitel olnud edu ka Norra sisemaa ühendusteede ründamisel.

Sakslased ei salga, et liitlased koondawad üha uusi jõude Narwiki piirkonda. Narwiki wetesse tulnud juurde ka uusi Inglise sõjalaewu. Narwiki juures läheb warsti suuremaks lahinguks — nii on ka sakslaste mulje.

Norralaste käest olewat sakslased wõtnud ära uusi relwade partiisid ja laskemoona. Sakslased saanud norralastelt kätte ühe miljoni püssipadrunit ja need kõik olewat inglise päritoluga. Wangide arw, mis Stawangeri juures wõetud, olewat üle 1300 mehe.

Kuna inglased eile uuesti lükkasid ümber Saksa teated inglaste merejõudude suurtest kaotustest Norra wetes, siis wastatakse Saksa poolt nüüd uue Inglise laewade kaotuste nimistuga. Nii olewat Saksa õhujõudude poolt 10. aprillist saadik uputatud wõi põlema süüdatud 5 ristlejat, 7 häwitajat, 14 allweelaewa ja kolm transportlaewa, — seega — 29 üksust. Tabatud ja raskesti wigastatuid olewat 7 lahingulaewa, 8 ristlejat, 4 häwitajat ja 1 lennukite-emalaew. Seega kokku 28 üksust. Nii kinnitawad sakslased jällekord, et Inglismaal on Norra wõitlustes langenud wälja 57 laewa.

Kuidas jääb Rootsiga?

Rootsi feisundi suhtes walitseb ikka weel ebaselgus. Sõda on tal läwe ees ja ta ise tahab iga hinna eest jääda erapooletuks. Rootsi idapoolse meresektori ülemjuhataja admiral Lindstrom arwab, et kahel põhjusel ei tõmmatawat Rootsit sõtta. Esiteks sellepärast, et Rootsil on tähtsaid kaitsejõude, ja teiseks sellepärast, et Rootsi rahwas on üksmeelselt koondunud oma kuninga ja walitsuse ümber.

Kaug-Ida sõjarindelt tuleb teateid, mis näitawad, et senine sõjaõnn on hiinlastele pöörandu selja. Shansi prowintsi lõunaosas olewat jaapanlased piiranud sisse 180 000 hiinlast. Wihased wõitlused mõlemate poolte wahel jatkuwad.

Narva linn läheb üle turbaküttele

Narwa linnavolikogu on tõstnud päewakorrale suurema turbatöötluse asutamise, mis suudaks kütteturbaga warustada nii linnaasutusi kui ka eraisikuid. Linnal on Kreenholmi wabriku lähedal suurem maa-ala kaunis heaklassilist turbaraba. Eelkalkulatsioonide järgi masinate muretsemine asutatawale turbatöötlusele läheks maksma umbes 60 000 krooni, missugust summat linn loodab kokku saada. Erilist muret ei ole linnal ka elektriliini ehitamisega, kuna praegu üks haruliin ulatub linna turbaraba lähedusse. Turba wäljaweoks kasutab linn Kreenholmi raudteeliini.

Kawatsuste kohaselt hakataks kütteturbaga warustama mitte ainult Narwa linna, waid ka selle ümbruskonda. Talupidajad astuwad samme, et tulewikus wõiks kütteks hakata kasutama turwast. Sellekohaste soowiawaldustega on pööratud Narwa konwendi juhatuse poole.

Narwa linnale kuuluwa turbaraba suurus on ümmarguselt 1300 hektaari. Ainuüksi linna küttetarwidusse rahuldamiseks jätkuks turbarabast rohkem kui 2000-ks aastaks. Omaette turbatöötluse asutamisega linnawalitsus tahab rutata, et juba eelseiswa suwe jooksul oleks omal rabast wajalikud turbarabad soetatud.

Riigimõisade arv kasvab kahekordseks

ümberasujate mõisad jääwad ajutiselt riigi majandamisele. Riik eeskujuliku põllumehena

Ümberasunud sakslaste suurmaapidamised, mis wõeti üle põllutööministeeriumi poolt, pidid tulema enamikus tükeldamisele ja wäljaandmisele maasoowijaile. Kuna käesolewal kewadel see on jäänud juba hiljaks, siis jääwad esialgu kõik suurmaapidamised riigi majandamisele. Millised neist hiljem tulewad asundamisele, see selgub, kui on jõutud ülewaatusega lõpule, millised neist mõisadest on sobiwad tükeldamiseks-asustamiseks ja milliseid wõib riik kasutada iseseiswate põllumajapidamistena.

Riigimõisade majandamisele juurdetulewa maa-ala kogusuurus on umbes 7000 hektaari, millest põllumaad on 40 protsenti. Kuna senine riigimõisade maatagawara on 5302 ha, siis muutub seega riigi põllumajapidamine enam kui kahekordseks.

Linn teostab rohkesti teedekorrastamistöid

Linna ehitusosakonnas on praegu koostamisel töödekawa eelolewal hooajal teostatawate tööde kohta teede- ja tänawate-korrastamise alal. Nende tööde ulatus oleneb lõplikult eelmise eelarweaasta krediitide ülejäägidest ja uue eelarwe summadest. Tänawu tahab osakond siiski teedekorraldustöid teostada rohkem kui eelmisel aastal.

„UUDISLEHT" on iga kodu sõber

Viin, õlu ja tubakas kallimaks

Aktsiisimaksu tõsteti 20 protsenti. — Paberossikarp tõuseb hinnas 2—4 senti. — Senised tagawarad müüakse endise hinnaga

Wabariigi Walitsus andis riigikaitsemaksu seaduse teostamise määruse täiendamise määruse, millega kõrgendatakse kõik aktsiisimaksu seaduses ettenähtud maksutariifid 20 protsendi wõrra, arwatud wälja tulitikud, mis ei kuulu selle alla. Uus kõrgendatud maks pandi maksma Riigikogu poolt wastu wõetud riigikaitsemaksu seaduse alusel, mis wõimaldab maksumäärade kõrgendamist ajutiselt kuni 28. weebruarini 1941.

Ülaltähendatud määruse järgi tõuseb tubaka, peenwiinade ja õlle hind alles peale selle, kui senised tagawarad on läbi, kuna tehastes olewaid maksumärgistatud maksuesemete tagawarasid ei maksustata täiendawalt kõrgendatud aktsiisimaksuga.

Kuna tubakasaaduste müügihinnad on määratud kindlaks, siis tuli seoses aktsiisimaksu kõrgendamisega tõsta ka tubakasaaduste müügihinda. On arwata, et selle tagajärjel paberossi- ja sigaretikarbi hinnad tõusewad umbes 2 senti.

Nagu kuuleme tubakatöösturitelt, ei ole walmistubaka-paberossides ja -sigarettides tagawarad wabrikute ladudes kuigi suured, mille tõttu endise hinnaga saadakse müüki teostada weel wäga lühikest aega. Uute kõrgendatud hindadega saaduste müügaletulekut aitab weel kiirustada seegi asjaolu, et hinnatõusujutu lewides tubakatarwitajad hakkawad soetama tagawarasid, mis on ilmnenud isegi wähema hinnatõusu juures.

Kas uus hinnatõus wõib mõjutada ka tubakatarwitamisele pidurdawalt, selle kohta arwatawad tubakatöötlused, et see waewalt wõib esile kerkida, kuna teised ained hinnas palju enam on kerkinud. Ainuke asi, mida kardetakse, on see, et maal wõidakse senisest suuremal määral hakata kodust tubakat kaswatama — n. n. samagonni.

Rootsikeelne loeng merespordist

Reedel, 26. aprillil 1940. a. kell 20.00 MTÜS Eesti-Rootsi klubis (klubi ruumides) kõneleb nõunik A. Pakri rootsi keeles teemal „Merespordist". Kõnet selgitawad walgus-pildid.

KAWE Dessert BISKVIIT
½ JA 1 KG PAKENDITES

KAWE BISKVIIT • KAWE SOKOLAAD • KOMPVEKID • MARMELAAD • MARTSIPAN • KAKAO • KAWE •

Vurrnapatsi uusi vahelugemisi

Perroonipileti ostmisest ja hobustegi nimede eestistamisest

Kallis kiri

Kurdab tuttaw:

— Kalliks läheb wiimasel ajal kirjawahetus.

— Muretsed selle wiie sendi pärast, mille wõrra nüüd kirjale enam tuleb marke peale panna?

— Oh, ei. Sellest saab ikka weel üle, kuid...

— Pole kuulnud, et postitariife weel oleks tõstetud.

— Ei, mitte postitariifid, waid raudtee.

— Kas raudteel on weel mingi lisataks kirjade jaoks, mis toimetatakse kohale raudtee kaudu?

— Näib midagi taolist olewat küll. Wõt kuidas teisiti selectada seda, et need, kes weel wiimasel hetkel tahawad anda oma kirja lähkuwale postirongile, peawad endale lunastama perroonipileti.

— Kas seda siis nõutakse?

— Ka mina arwasin, et see pole wajalik. Jõudsin jaama weel wiimasel hetkel enne rongi wäljumist. Tõttasin perroonile, et kirja lasta postwaguni kirjakasti. Kuna postwagun asub rongi eesotsas, siis sõitis rong minu tagasipööramisel juba wälja ja kui ma nüüd tahtsin jaamahoonesse tagasi astuda, siis nõuti minult perroonipiletit. Seda mul et olnud. Tuli tasuda trahw 50 senti. Ei aitanud mingisugused seletused, et mul oli waid kiire kiri postwagunisse wiia.

Nii läks mu kiri maksma 15+50=65 senti. Muidugi leidub ka nupukamaid mehi, kes odawamini wälja tulewad. Et kodanikele sellest mitte teha saladust, siis olgu siia pandud kirja ühe tuttawa tudengi lugu.

Mees oli samuti kirja wiies sattunud täbarasse olukorda, kuna temalt nõuti perroonipiletit. Kuna rong weel wäljunud polnud, siis selestas ta, et ta ei waja seda, kuna sõidab rongiga ära. Oma sõnade kinnituseks tõttaski ta kassa juurde ja ostis pileti, millega uhkelt astus perroonile.

Rongi wäljudes ta jäi aga rahulikult perroonile seisma. Kui lahkudes jaamaametnik nõudis perroonipiletit, esitas ta suurima südamerahuga oma sõidupileti — üliõpilase poolpilet ülemistele, hind 10 senti. Kui jaamaametnik tähendas, et miks ta ei sõitnud, siis wastas ta külmalt — jäin rongist maha!

Nii oli aga ta 50 senilisest trahwist päästnud 10 sendiga. Häda teeb leidlikuks!

Eesti tõrwajad

Mulle on saabunud kiri, mis küll õieti oleks pidanud minema Nimede Eestistamise Toimkonnale. Kuid et ta juba kord siin on, siis olgu selle sisu tehtud teatawaks ka awalikkusele. Kiri ise kõlab järgmiselt:

Armas Wurrnapats!

Kuna teie tegelete kõiksugu maailmaparanduse probleemidega, kas teie ei wõiks käsitada ka seda küsimust, kuidas eestistada ka meie äride ja ettewõtete tegewust ning nende tooteid.

Kuuldawasti maksab meil küll mingi määrus etikettide ja pakendite pealkirjade kohta, kuid nähtawasti peetakse sellest wäga wähe lugu. Meil leidub weel külluses igasuguseid kaubaartikleid, mille juures lihtne inimene wõib hambaid murda enne kui suudab nime õieti hääldada.

Ent mis siiski kõige naeruwäärsem on, need on meie lokaalide sõõgikaardid. Kes ei oli eriti tugew Prantsuse kokakunstis, sel ei ole sageli aimugi millist rooga ta endale peab tellima. Tahtes mitte ooberi ees end naeruwääristada tuleb lihtsalt asetada sõrm sõõgikaardile ja näidata — „see." Sealjuures pead kartuse ja wärinaga ootama, milline üllatus sulle ette serweeritakse, sest kunagi ei wõi teada, mis näiteks peitub mõne „Royal Milanaisi" wõi „Consoume de la Rossini" sildi taga.

Ent ka paljudes teistes asutustes pole lugu parem. Wiibisin näiteks pühapäewal Hippodroomil ja mul kui eestlasel oli wäga piinlik ühe wälismaalase ees, kes lugedes meie hobuse nimesid, leidis, et eesti keelel olewat inglise keelega wäga palju sarnasust.

— Kuidas nii, imestasin siiralt.

— Aga miks mitte. Teil on näiteks siin hobuste nimed: Mae-Mahow, Ouy-Stout, Leo-Azworth, Cyklon jne. jne. See on ju päris kodune kõla?!

Kas poleks mõeldaw, et ka siin oleks enam waja eestipärasust. Kui meil on kord juba teostamisel eestistamise aktsioon isikute ja kohanimede suhtes. Kas me siiski ei oleks weidi süsteemikindlamad.

Lõpuks on aga siiski koht, kus meil eestipärasemisega on ehk weidi liiale mindud. Need on üks osa firmasid, milledes figureerib otse nimetus „Eesti." Eriti maiad on sellele nimetusele muulased, kes Eesti nimetust on walmis kasutama kas wõi kõige mustema äri juurde. Ei kõla sugugi suursuguselt, kas wõi sellised nimed, nagu: „Eesti Tõrw," „Eesti Sukk" jne.

Lätis näiteks on maksma pandud keeld sõna „Latwija" kasutamises ärettewõtete nimetuses ilma majandusministri loata. Kas meilgi ei tuleks mõelda sellele, et sõna „Eesti" ei sobi iga pigiwabriku firma nimetusele, waid seda wõiksid ikkagi üleriikliku ulatusega solidsed ettewõtted endale lubada. Wõibolla on isegi parem kui see sõna hoopis napimalt esineks ärisiltidel. See on minu arwamine.

Teie alandlik

Kaaskodanik.

äheb üle
itele

s on tõstnud päe-
ööstuse asutamise,
warustaba nii lin-
Linnal on Kreen-
rem maa-ala kau-
. Eelkalkulatsioo-
semine asutatawa-
maksma umbes
summat linn loo-
nuret ei ole linnal
, kuna praegu üks
rbaraba lähedusse.
b linn Kreenholmi

ataks kütteturbaga
Narwa linna, waid
lupidajad astuwad
kütteks hakata ka-
ste soowiawaldus-
konwendi juhatuse

turbaraba suurus
ektaari. Ainukõsi
uldamiseks jätkuks
2000-ks aastaks.
tamisega linnawa-
ba eelseiswa suwe
wajalikud turba-

v kasvab
seks

vad ajutiselt riigi
eeskujuliku põllu-

suurmaapidamised,
inisteeriumi poolt,
eldamisele ja wäl-
Kuna käesolewal
a hiljaks, siis jää-
apidamised riigi
eist hiljem tulewad
ui on jõuud üle-
neist mõisadest on
stamiseks ja mil-
isefeiswate põllu-

sele juurdetulewa
bes 7000 hektaari,
protsenti. Kuna
wara on 5302 ha,
põllumajapidamine

esti teede-
stöid

n praegu koosta-
hoogsal teostata-
tänawate-korras-
ulatus oleneb lõp-
krediitide ülejää-
madest. Tänawu
rraldustöid teos-
stal.

ga kodu sõber

afutustes pole
teks pühapäewal
estlasel oli wäga
s, kes lugedes
et eesti keelel
alju sarnasust.
iralt.
on näiteks sin
ow, Quy-Stout,
ne. See on ju

sin oleks enam
eil on kord juba
tsioon isikute ja
e siiski ei oleks

, kus meil eesti-
liiale mindud.
milledes figuree-
Eriti maiad on
kes Eesti nime-
või kõige mus-
ugugi suursugu-
nagu: „Eesti

pandud keeld
s äriettewõtete
stri loata. Kas
, et sõna „Eesti"
ma nimetusele,
iikliku ulatusega
lubada. Wõib-
e sõna hoopis
See on minu

skodanik.

Tartu „Kammerteater" algas tegevust

Avaetendusel viibis 200 inimest. Dr. E. Rahamägi mängis hõreda habemega Frantsiskuse ilmutist

„Töötatud maa" tegelasi: Wend Imaanuel (prl. J. Mieler) Frantsiskuse ilmutis (pr. E. Rahamägi), kloostri prior (J. Sarap)

Stseene „Töötatud maast". Wend Imaanuel (J. Mieler) räägib kuningannaga (pr. J. Sinimeri)

Kolmapäeval oli Tartus „Bürgermusse" saalis pr. E. Rahamäe ja prl. J. Mieleri „Kammerteatri" esimene avalik etendus, kus ettekandele tuli Manfred Hyberi muinasloo järele end. pastor Lepa poolt valmistatud dramatiseering „Töötatud maa". Vastse teatri esimene etendus oli Tartus äratanud elavat huvi, ja publikut ilmus kohale rohkearvuliselt.

Etenduse algus oli määratud kella kaheksale, kuid hilines umbes pool tundi. Publikut oli ilmunud rohkesti —

umbkaudu kakssada inimest.

„Bürgermusse" suures saalis oli siiski weel palju waba ruumi. Eriti palju tühje kohti oli tagumistes tooliderides, mis näitelawast kaugel. Pääsmete hindadeks etenduse olid üks kroon, 75 ja 50 senti.

Publiku koostise kohta oli iseloomulik, et enamik ilmunuid olid naised. Oige palju oli esiridades näha Tartu seltskonnas tuntud isikuid-arste, „Wanemuise" juhtiwaid tegelasi, arstide abikaasasid, kohaliku taimetoitlaste ühingu juhtkonda — kuna ettekantawas näidendis propageeritakse inimeste ja loomade wennastumist — ja „Wanemuise" näitlejaid. Kirikuõpetajaid ei olnud näha.

Eesriie tõmmati lawa eest kõrwale mõni minut pärast kella poolt üheksat. Saal jäi esialgu walgeks. Hiljem saal siiski pimendati.

Näidend jagunes reaks piltideks. Peategelaseks oli prl. Julie Mieler, kehastades kloostrist metsa põgenenud munka Imaanueli. Metsas püüab munk Imaanuel luua sõbralikku wahekorda loomadega, tundes, et inimesed, loomad ja taimed moodustawad ühise terwiku, või nagu tekstis korduwalt rõhutatud — üksteisega seotud ketilülid.

Metsas ilmub munngale Frantsiskuse ilmutis, walgesse riietatud ning hallide juustega ja samasuguse hõreda habemega kujn, keda kehastas pr. E. Rahamägi.

Pärast haige orawa arstimist õnnestub wend Imaanuelil loomadega wennastumine ning loomade ja inimeste lepitamine. Lihtsameelne kütt (B. Kabin) loobub loomade püüdmisest, kuningaski (L. Sinimeri) jätab küttimise pooleli ning karud, rebased ja ilwesed loobuwad teiste loomade murdmisest, leides, et see on jõledus. Kõik see sünnib lihtsalt, wähese waewaga. Suuri pingutusi loomariigi põhialuste ümberkorraldamine ei nõua.

Kuna „Bürgermusse" lawa on õige kitsas, ei suudetud etenduse pakkuda lawatehnilisi efekte. Dekoratsioonideks oli maalitud puid, lilli, põõsaid, tagaplaanil lumised mäed ja jõgi. Kostüümid olid kuuldawasti laenatud „Wanemuisest". Näidendit kaunistas saatemuusika, mille eest hoolitsesid klaveril L. Sutt ja wiiulil E. Johanson.

Publik suhtus ettekantawasse suure huwiga.

Esimeste piltide lõpul ei aplodeeritud, hiljem aga sattus waatajaskond üha rohkem tujju ja aplausid muutusid järjest marulisemaks.

Eriti tugewasti aplodeeriti, kui loomad — karu, oraw ja hirw — äkki muusika taktis lawal tantsima hakkasid. Kameelitas aplausi wälja see, et kuningal ühe paatosliku zhesti juures kübar peast kukkus.

Nähtu üle wahetati piltide waheajal elawalt mõtteid. Leiti, et õhtu korraldajad püüawad näidendiga propageerida oma weendumusi ning et nad teewad seda nii hästi nagu suudawad. Kui nad ei jõua publikus tekitada niisuguseid elamusi, kui soowiwad, siis ei tohiks publik karmilt kohut mõista, waid peaks pigem olema kaastundlik.

Mitmeid näidendi külastajaid nähti lahkuwat esimesel pikemal waheajal.

Pühiks loota suhkru lisanorme

Ühawõtte eeskujul on loota, et ka nelipühiks suurendatakse erakordselt lisanorme suhkrule. Küsimus on praegu weel otsustamata ning oleneb sellest, kas ja millal ostetud suhkur kohale jõuab. Praegu on suhkrut tagawaraks kaunike kogus, nii et magusamuret praeguste normide juures ei ole karta.

Lahkujate „eestistatud" nimekiri

1300 ümberasujat kustutati kodakondsusest

Wiimases „Riigi Teataja" lisas on awaldatud walitsuse otsuse kohaselt nende isikute nimekiri, kes Saksa riiki ümberasumise tõttu wabastatud Eesti kodakondsusest.

Seekordne siseministeeriumi teadaanne kodakondsusest lahkujate kohta sisaldab üle 1300 nime.

Nagu nähtub nimekirjast, on lahkunute hulgas terwe rida puhteestipäraste (või koguni eestistatud) nimedega isikuid. Nii on lahkunud Aleks. ja Jenny Eelmetsad Wõrust, Astrid ja Bruno Eenpuud Narwast, neli Jukki Tartust, wiis Kiwesaart Tartust, Ardo Kiwimets Tallinna Keskwanglast, kolm Kalameest Tartust, Kadarpikud Tallinnast, Eino ja Erika Looritsad Waiwarast, seitse isikut Lõhmuseid Tartust, Heino ja Hilda Marandid Tallinnast, O. Mäesepp, neli isikut Mägi Nõost, kolm Saart Tallinnast, kolm Sikki Tartust, kolm Silwetid Tallinnast, kolm Wanaweskit Nõmmelt jne. Bergmanne, Jakobsone, Pormanne, Ottenbergi jms. nimelisi isikuid on läinud loendamatult.

Karjad juba wälja lastud!

Tartumaa lõunaosas on wiimastel päewadel kohati lastud juba karjad wälja. Praegu loomadel pole wäljast suurt midagi saada, kuid kibe loomatoidunappus sunnib siiski neid wälja laskma.

Ühendriigid üksi läänepoolkera kaitsele

Ameerika laevastiku tugevus ei peaks sõltuma Briti merejõududest. — Ameerika ei tule enam Inglise ja Prantsuse huvide pärast sõtta

Washington, 25. aprillil. ETA. (DNB). Senati wäliskomisjoni esimees Pittman on „Associated Pressi" teatel jutuajamisel ajakirjanikega pooldanud USA sõjalaewastiku weel ulatuslikumat suurendamist. Pittman seletas, et USA peaks ehitama sõjalaewastiku, mis oleks wõimeline wajaduse korral üksinda kaitsma läänepoolkera.

ühendriigid ei peaks Monroe doktriini ülalhoidmisel olema sõltuwad Briti laewastikust. Samuti ei peaks USA kunagi enam sattuma olukorda, kus ta oleks sunnitud kaitsma Inglismaa ja Prantsusmaa huwisid, nagu see oli maailmasõja ajal.

Kommunistliku lehe toimetuse põletajad leiti

Suur protsess Luleas. — Ringkonnakohtunik ja ohvitser atendaadis süüdi

Stokholm, 25. apr. ETA. (DNB) Kolmapäewal wangistati Luleas ringkonnakohtunik Ebbe Halberg ja Bodenis kapten Uno Svanbom. Mõlemaid kahtlustatakse selles, et nad on kaasa aidanud mõne aja eest Lulea kommunistlikule lehele „Norrskona Flammen'ile" toimepandud atendaadi lawastamises ja õhutamises. Svanbom on juba esinenud ülestunnistusega. Protsess toimub laupäewal Luleas. Mäletatawasti hukkus mainitud kommunistliku lehe toimetushoone põlemisel wiis isikut.

Hollandi sõdurid saawad jälle puhkust

Amsterdam, 25. aprillil. (DNB.) ETA. Hollandi ametlik pressiteenistus teatas kolmapäewa õhtul, et alates 27. aprillist, antakse Hollandi sõjawäes jälle perioodilist puhkust, kuid piiratumal määral kui warem.

Kanada peaminister lahkus Roosevelt'i juurest

Warmspring, 25. apr. ETA. (DNB). Kanada peaminister Maecknzie King lahkus kolmapäewa pealelõunal Warmspringist, olles wiibinud president Roosevelt'i juures külas kaks päewa.

Ameerika ei näita wälismaalastele oma woolujoonelisi diwiise

Washington, 25. apr. ETA. (Reuter). USA sõjadepartemang otsustas, et ei kutsuta wälisrikide atašheesid jälgima manöötreid, mis toimuwad tulewal kuul Louisianas ja Tehhases. Neist manöötreist wõtab osa umbes 70 000 meest ja esmakordselt rahu ajal opereerib wälja armeena n. n. woolujoonelisi diwiise.

Ameeriklased lähewad Norrast Rootsi

Washington, 25. apr. ETA. (DNB). Riigidepartemang teatab, et USA saadik Norras Harriman, tema abikaasa ja hulk Ameerika kodanikke USA merewäeatašhee juhtimisel on saabunud kõik Stokholmi.

Kaks Inglise aurikut põrkasid kokku

London, 25. aprillil. ETA. (Reuter). Briti aurik „Girasol" (648 tonni) uppus kolmapäewal Inglise kaguranniku kõrkupõrke tagajärjel 6000-tonnise Liverpooli auriku „Contractor'iga". „Girasol'i" meeskond päästeti ühe Belgia wedurlaewa poolt.

Kreutzwaldis süttis maja

Täna hommikul kell 8 teatati tuletõrjele, et leegid on walla pääsenud Kreutzwaldi tän. 22, Kunderi tänawa nurgal ehituselolewas majas.

Nagu kohale minnes selgus, oli tuli lahti pääsenud ruumis, mida kasutati laudade kuiwatamiseks. Tugewasti köetud ahjust olid süttinud lähedalasuwad lauad, millest suurem hulk sai tule ja wee läbi rikutud.

Hoone omanikuks on korteriühistu „Nürnike Ühismaja", mille kahju on esialgul selgumata.

PÄEVAPROBLEEME

Tallinna linnavolikogu ükskõiksus rahvusküsimuses

1921. aastal asutas Tallinna linnavalitsus kadunud Jüri Vilmsi mälestuseks Tartu ülikooli õigusteaduskonna juurde Jüri Vilmsi nimelise stipendiumi, mille suurus oli esialgselt kindlaks määratud 7000 margale kuus. See on suurim stipendium, mis ükski omavalitsus seni ülikooli juures asutanud ja ligemale kahekümne aasta jooksul on võinud seda stipendiumi kasutada paljud andekamad õigusteaduskonna üliõpilased. See stipendium oli asutatud mõttest, andá soodustusi edasiõppimiseks noorele, kes tunneb end kutsutud olevat tulevikus teotsemas rahvuslikus vaimus, nagu teotses Jüri Vilms, kes oma tõekspidamiste eest läks surma ja Tõõlõ suhkrutehase õuel langes meie vaenlase kuulide all. Peeti endastmõistetavaks, et stipendiumi määramisega käis kaasas nõue rahvuslikkuse taotlusest.

Mõõdunud linnavolikogu koosolekul aga, kus oli arutusel Jüri Vilmsi nimelise stipendiumi põhimääruste kinnitamine, võeti vastu otsus, mis kõneleb kõigest muust, kuid mitte rahvustundest. See sündis volikogus, mis esimest korda meie vabariigi ajaloos koosneb ainult eestlastest. Sellepärast ka see seik on küllalt väärt, et seda avalikkuses käsitleda.

Mõõdunud linnavolikogu koosolekul tegi lv. Reinbach ettepaneku, et stipendiumi põhimäärustesse võetaks sisse lause: stipendium antakse välja ainult eesti rahvusest üliõpilasele. See oli ju nii endastmõistetav, et seda poleks maksnud fikseeridagi. Kuid et põhimäärused peavad olema täpselt redigeeritud ega või naldaks kaksipidi mõistmisi, siis arvati ettepaneku taga seisjate poolt, et selline lause peab põhimäärustes sees olema.

Enne selle ettepaneku tegemist oli ettepaneku pooldajatel läbirääkimisi linnavolikogu nende ringidega, kellest võis arvata, et nendele rahvustunde küsimus on endastmõistetavalt lähedane. Ettepaneku toetuseks lubati hääled anda ja kõik näis olevat korras. Kui aga tuli hääletamine, siis anti ettepaneku poolt ainult 9 (loe: üheksa) häält, kuna kõik teised hääled olid vastu. Seega tunnistas volikogu enamus end rahvusküsimuses täiesti ükskõikseks. Need, kes esialgselt olid annud oma nõusoleku ettepaneku poolt hääletamiseks, tõstsid käed ettepaneku vastu.

„Ühisabi" tegevus kestab 1. maini

„ühisabi" organisatsiooni tegevus laiendatud alustel kestab eelarwe järele 1. maini. Kuni selle ajani wõetakse wastu weel uusi abistamispalweid. Abistamistegewus ise kestab muidugi tegelikult edasi kuni hilisemate palwete rahuldamiseni, kega wast maikuu keskpaigani.

Kuidas korraldatakse moodustatud seltskondliku abiandmise organisatsiooni tegewus suwel, selle kohta peab wõtma seisukoha organisatsiooni juhatus ja nõukogu. On wõimalik, et tegewust jatkatakse läbi suwe, senisest wäiksemas ulatuses. „ühisabi" ongi ka igal suwel aidanud kaasa sellistele aktsioonidele nagu laste suweks maale saatmine jne. Organisatsiooni juhtiwate instantside otsuseid tegewuse edaspidise korraldamise suhtes on [illegible] päewil.

Põldur kevadise tööhooaja eel

Külm talv tegi rohkesti kahju. — Õunu saame vähe, leivavilja aga loodetakse küllaldaselt

Irus elatakse nagu kõrves

Kevade saabumisega tärkab uus elu nii linnas kui ka maal. Looduse elustamisega muutub inimenegi otse salavõel erksamaks ja otsib askeldusi suuremal määral, kui ta tegi seda talvel, pakase võimutsedes. Eriti maksab see talurahva kohta. Vaevalt hakkab päike veidi kõrgemalt käima, kui juba peremees sammub veel alles lumekatte all olevaid põllupeenraid mõõda, tehes tööplaane eelseisvaks külviajaks. Nii on see igal aastal. Rohkemal määral aga kui varemail kevadeil, on põllumehe pea tänavu „pulki täis", nagu ta ise rahvapäraselt ütleb, sest karm talv on jätnud kõikjale jälgi, mille silumine nõuab rohkesti tööd ja vaeva.

Esitasime põldureile küsimuse, kuidas neile saabub kevade ja laseme neid alamal kõnelda.

Õunasaak waid 20% niullusest

Kadaka teel asuwa aianduse omanik Tõnu Roosileht, kes warustab linnarahwast aed- ja juurwiljaga, on praegu usinasti ametis kawade tegemisega. „Neid annab teha weel hulk aega," lausub ta. „Kuid

niipalju kui kewadel tööd teed, saad sügisel raha,"

lisab lõpuks. „Nii et anna muudkui pihta!"

Rohkesti kahju on pakane teinud õuna- ja pirnipuudele. Mõõdunud-aastased kaswud olewat kõik mustad. Wapramalt pidasid wastu wanemad puud. Küsitaw arwab, et

saame mõõdunud-aastasest õuna saagist waid paarkümmend protsenti.

„Selle üle ei maksa aga kurwastada. Kuipole õunu, eks siis söö rohkem tomateid!"

Wärske kraam tuli tänawu samal ajal müügile kui eelmiselgi aastal. Ka ei ole hinnad kõrgenenud, waatamata sellele, et tootmiskulud olid külma tõttu suuremad.

Külmast sai kannatada ka n. ö. „linnakraam" — lilled, kuid mitte nii suurel määral, et see mõjuks nende hinda tõstwalt. Praegu ületab lillede pakkumine Tallinna turul nõudmise mitmekordselt.

Harku wallas põhjatud teed

Harku walla Alliku postitalu pidaja ütleb, et ega nüüd pole muud kui hakka oma „risti" kandma. Talwisel „jalg feinal" wahtimisel on nüüd lõpp. Talweb on Harku walla meestele kui ka hobustele ühed suured pühad. Metsawedudest, millega mitmel pool teenitakse talwel päris korralikult, et saa sin juttugi olla, sest Harkus ju metsad puuduwad. Lugu on isegi nii täbar, et küttematerjaligi tuleb Pääsküla piirhoowist osta.

„Elame peagu nagu linlased, ainult selle wahega, et linnas ostetakse puid kilo wiisi ja wiiakse koju kartongiga, meie aga toome terwed hobusekoormad koju,"

seletab postitalu pidaja.

See on nagu paratamatus, et maamehega rääkima hakates kaldub jutt päris tahtmatult mõõdunud talwele. On aga asi juba nii kaugel, siis ei tule puudu nurisemisest. „Ega see küll midagi ei aita, kuid südame teeb siiski kergemaks," üteldakse.

„Kindel on, et sigu tänawu pidada ei saa. Puud on kallid, nii et kui hakkad kartuleid keetma, wõrdub sealiha hind warsti kulla hinnale," arutleb peremees edasi.

Suurt muret walmistawad Harku meestele igal aastal põhjatud teed, nii et paar nädalat tuleb elada muust maailmast eraldatult nagu Kihnus.

Ega lehmad nohu saa!

Saue wallast pärit taluperenaine Liisa Rooks on peale talutöö ka suur kaubainimene. Kord on ta Tallinna turul hapukapsastega ja muu aedwiljaga, teinekord jälle jahukoormaga. Kaup käib ja raha weereb taskusse. „Lähete niiwisi päris rikkaks," püüan alustada juttu. Perenaine ei wasta esialgul midagi, waatab siis hulga aega, et ei tea kes sellise imeliku üteluse poetas ja ütleb alles siis mõnitawalt ja halwakspanewalt: „Rikkaks, rikkaks!

Millal seda enne on juhtunud, et talunimene läheb rikkaks.

See „peen komme" kuulub linnasakstele!" Ta seletaks weel rohkemgi, kuid keegi korpulentne daam, höberebane kaela ümber, uurib herneid ja usutleb perenaist, et kas need ikka keewad küllalt pehmeks, ja paisuwad wajalisel määral. Pärib ja läheb ostmata edasi.

„No paisuwad, paisuwad," hüüab perenaine talle järgi ja siis waiksemalt omaette: „Wähemalt nii jämedaks kui sa ise oled!"

Küsimusele, kuidas kewad saabub, tuleb wastuseks: „Ega seal suurt takistust ole, kui poristesse teedesse kinni ei jää, on warsti ka Sauel."

Kari lubatakse lasta wälja juba ligemail päewil, sest loomatoiduft on nappus käes. „Külm see ilm ju weel weidi on, kuid kui Saaremaa naine käis kümme kilomeetrit paljajalu jääl, loodame, et ega lehmadki nohu ei saa."

Leiwast pole puudust karta

Wiimsi mõisa walitseja Eduard Kalkun läheb saabuwale põllutööhooajale wastu optimistlikult. Lawad on juba walmistatud ja praegu käiwad mitmesugused kohendamistööd. Põllutööliste kriisi, mis paljudes kohtades kollitab ja sunnib palkama Leedu töölisi, Wiimsis ei kardeta. Senini on tuldud läbi oma ümbruskonna inimestega, küllap tullakse edaspidigi. Suwel ulatub mõisa töötägi kolmekümne inimeseni.

Rõõmus on hr. Kalkun ristikku- ja rukkiorastele.

Waatamata kõigile kartustele, mis talwel hinge pugesid, on oraste seisukord hea.

„Kui ka mujal on nii, siis leiwast küll puudust ei tule. Ja see on peaasi."

Küttekõsimus on Wiimsiski kaunis teraw. Hagu saadakse riigimetsast ning wähesel määral annab küttepuid ka oma mets. Siiski tuli osta erakorraliselt kaks wagunit puid. Kus see wõimalik, seal kasutatakse turwast.

Wesi ähwardab Kopli randa

Koplirannas asuwa aiatööstuse omanik Henn Jermakow läheb kewadele ja suwele wastu päris murelikult. „Raske oli talwel, ega nüüdki kujune elu paremaks," sõnab ta. Õuna-, kirsi- ja ploomipuud olewat „omadega läbi."

Kimbutama kipub wägisi kõikjal wesi, mille tõrjeks ei saa midagi ette wõtta. Maa põhi on alles külmetanud.

15.000 jääpanka Harku järwest

Harku walla, Järwe küla, Soone talu peremees Hans Luiga seletab: „Wisa on tänawune kewad tulema Oota teist pikisilmi nagu mõni inimene surma." Küsitaw ei mäleta, et kunagi waremlt oleks maa olnud nii sügawasti külmetanud kui tänawu. Praegu korjatakse kartuliseemneid kuhjadest, mille juures awastati huwitaw näge: waatamata sellele, et kartulikuhjad olid tugewasti kaetud ja peremehe arwates täiesti külmakindlad, oli kartuliseeme siiski saanud külmanäpistusi. Selgus, et külm oli pääsnud ligi sügawalt maa kaudu.

Ajawiiteks käiakse Harku järwest talu piirdmas. Kalad päästis tänawu lämbumissurmast jääwõtmine. Talwe jooksul wõeti järwelt 15.000 panka jääd.

Talwel liiga teinud külm muutis Harku mehed ettewaatlikuks. Et tulewal talwel ei tuleks külma tuba kannatada, selleks weetakse juba niiid pindu koju.

„Elame nagu kärbes"

Iru wallas asuwa Kiwila talu peremees Kuik ütleb, nemad elawat praegu nagu kärbes. Külamaga said kõik linnud otsa, nii et pole nendegi sõdistamist kuulda.

Põllutööde algusest kulub weel umbes paar nädalat. Waatamata sellele, on siiski peremeeste „talweuni" rikutud. Ei malda ju tegewusetult wahtida, kui kogu koduümbrus otse kisendab töötegijate järgi.

Pühapäeval kõlab stardipauk

Kergejõustiku hooaeg algab rea murdmaajooksudega

Tänavune kergejõustiku hooaeg avatakes eeloleval pühapäeval rea murdmaajooksudega.

Nii korraldab Kalev algusega kell 12 Pirital murdmaajooksu, mille lähe ja lõpp on ette nähtud van Jungi suvila juures S-kurvil. Kuigi võistlejate registreerimine lõpeb alles homme, on juba praegu teada rea nimekamate jooksjate kaasavõistlemine. Tõenäoliselt ilmuvad starti E. Veetõusme, E. Prõõm, A. Anier, E. Piisang j. t. Võimalik, et võistlejaid saabub ka provintsist. Võisteldakse 8 ja 5 km distantsil.

Samuti korraldab murdmaajooksu-võistlused Kaitseliidu Tallinna malev. Kaitseliitlased kogunevad pühapäeval kell 9 Nõmmele pioneerpataljoni ette, kus kell 10 toimub lähe. Võistlusmaa pikkuseks on A klassis ette nähtud 7 ja B klassis 4 kilomeetrit.

Omavahelise võistluse korraldab pühapäeval ka Nõmme ÜENÜ 8, 5 ja 3 km distantsidel. Rida murdmaajooksu-võistlusi on ette nähtud eeloleval pühapäeval veel mitmel pool üle riigi.

Otsustavad matshid käsipallis

Eeloleval laupäeval viiakse Harjuoru võimlas läbi käsipalli meistervõistluste sarjas viimased mängud, millega tegelikult lõpeb ka käsipalli-hooaeg.

Viimase võistlusõhtu kavas on kaks otsustava tähtsusega kohtumist. Korvpallis on vastamisi NMKÜ ja Nõmme ÜENÜ, võrkpallis ESS ja Pärnu Kalev. Mõlemate mängude kaotajad kirjutavad alla oma lahkumisotsusele liiduklassist. Kuna mõlemal meeskonnal on palju kaalul, siis panevad nad loomulikult oma maksimaalsed võimed välja, mistõttu on oodata pinevaid heitlusi.

Peale selle peetakse veel NMKÜ karikavõistluste finaal, kus kohtuvad Russ-ÜENÜTO ja NMKÜ klubidevahelise võistluste finaal „Loit" ja „Eha" klubide vahel.

Selgitatakse kesk- ja kutsekooli ning gümnaasiumi õpetaja kutse taotlejate arwu

Tartu ülikooli juurde asutatud Pedagoogilise Instituudi ajut. juhataja prof. G. Rägo palub kõiki üliõpilasi, kellel on eeldusi ülikooli lõpetamiseks 1940., 1941. wõi 1942. aastal ja kes kawatsewad taotleda kesk- ja kutsekooli ning gümnaasiumi õpetaja kutset, teatada sellest hiljemalt 27. aprilliks, tättes Pedagoogilise Instituudi asjaajamiskohas, P. Põllu 2, kl. 11—14 saadaw küsimuslehe. Saadud materjali alusel määratakse Pedagoogilisse Instituuti wastuwõtmise kord käesolewa aasta sügiseks. Ka mõjutab see materjal arwatawasti Instituudi aj. õppekawa koostamist järgmise aasta jaoks.

Tõenäoliselt korraldatakse Instituudi õppetöö selliselt, et stuudiumi aeg senise normaalajaga wõrreldes et pikene.

Arwatawasti aga tehakse alates 1941./42. õppeaastast teatawaid muudatusi metoodilise ettewalmistuse ja mõnel alal ka teadusliku stuudiumi plaanis.

30 nina päevas

„Iludustõõstus" areneb Ameerikas õige hoogsalt. Üksainus New Yorgi iludussalong „toodab" päevas 40 nina isikuile, kes ei ole rahul oma loomulike ninadega. Kliendid on suuremalt osalt naised, ent salonge külastavad ka mehed, kes eluvõitluses tahavad läbi lüüa ilusama ninaga.

Kihlveod

Eesti rahwas armastab kihla wedada. Mida kummalisem on kihlwedu, seda tähtsam mees on käelööja. Pakume siin omalt poolkki mõned kihlweod, millisteid wõiwad wastu wõtta kõik kodanikud.

Weame kihla kolmele kõige igawamale s. t. kõige wäärtuslikumale ilukirjanduslikule teosele, et, waatamata meie rahwa kõrgele kultuurilisele tasemele, ei leidu ühtegi meest, kes suudaks isegi kõige lihtsamal tööalal paar tundi intensiiwselt peaga töötada.

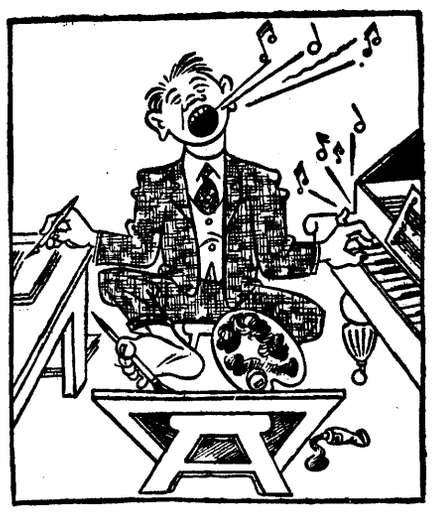

Pakume kihlwedu kultuurkapitali puudu-watele summadele, et ei leidu tegelast, kes suudaks ühe käega kirjutada romaani, teisega mängida klawerit, jalgadega maalida pilti ja suurga laulda ilusamaid aariaid, ning kõige selle juures ei wajaks riiklikku toetust inimwäärseks äraelamiseks.

Poolteise kuu palga peale oleme walmis kihla wedama, et noor, energiline ja wastawa eelharidusega mees ei suuda ilma onude ja wiilistlaste toetuseta tõusta karjäärireedeli kõrgemale pulgale ja seal ka püsida, ilma et tal ei tuleks alati karta kibedat konkurentsi

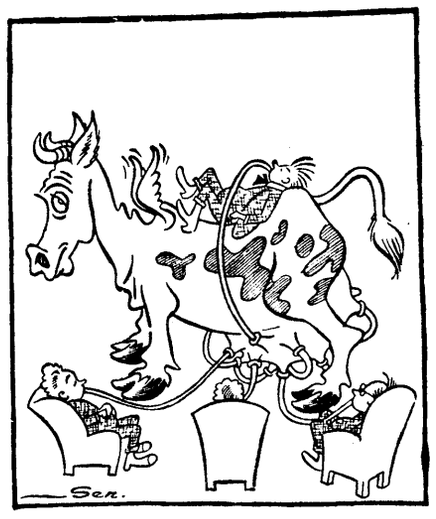

Lõpuks oleme walmis kihla wedama igasugusele pannusele igaühega, et ei leidu meest, kes meie kirjanike wanaks ja tuimaks muutunud pegasusest suudaks wälja aretada kõigile wastuwõetawa ja kasuliku kodulooma.

Sõjamehe vorm sammub lihtsustamise teed

Kui kõneldi rahvuslikust mundrist. Kunas tekkis sõjavägedele ühtlane munder

Kuna päevakorrale on kerkinud sõjaväelaste vormiriietuses muudatuste tegemise küsimus, on sel puhul huvitav meele tuletada n. n. rahvusliku sõdurivormi küsimust, mille ümber omal ajal päris suuri „lahinguid" lõödi. Ka praegune vormimuutmine suundub lihtsustamise poole, kusjuures on juttu olnud eeskätt küsimusest, kas ei tuleks kardpaelte hulka vähendada. Tol korral, aastat 15 tagasi läks aga vormilihtsustamise üks ettepanekuid märksa kaugemale, tekitades ka väljaspool sõjaväelisi ringe rohkelt hoogsaid mõttevahetusi.

Oleti tekkis sisulisselt küsimus: kas mundri juures peawad eeskätt tulema arwesse ilumeele rahuldamise wõi praktilisuse küsimused. Tänapäewani on aga suudetud leida argumendi lapilise kirju (trükitud), wastu?" küsis agar mundrituuendaja ja leidis selliselt riwimundri olewat otse eeskujuliku. „Ta on sedawõrd praktiline, et teda wõite isegi lappidest kokku õmmelda, aga põlweotsi ja küünarnukke lappida kas wõi wiimsepäewani."

Selliselt oli küll lahendatud „igawese mundri" probleem, aga julget ettepanekut tabas ainult tugew wastuseis, kuna ta pooldajaid ei leidunud peaaegu kedagi peale K. Utuste enda.

Sõjaolukorras wast selline laiguline munder oleks töepoolest wäga praktiline maskeerimise mõttes,

kuid ei suutnud rahuldada esteetilisi nõudeid. Ei aidanud ka see, et ettepaneku tegija ennustas, juba mõne aasta pärast wõiwat suurriigidki sellistele trükitud ülikondadele puhtpraktilistel kaalutlustel üle minna.

Juttu tehes aga mundrist üldse, ei maksa ekida mundrite wanuses. Tegelikult wõttis oma sõjaväes ühtlased mundrid tarwitusele esimesena alles Gustaw Adolf, kelle järglane Kaarel 12. sai juba kogu oma sõjaväe ühtlasse wormi. 19. sajandil muutusid mundrid wäga kirewateks, kuna igale rügemendile hakati andma eriworme. Wene sõjaväes läks munder õige raskeks küsimuseks Paul 1. ajal, millal ilmus — korsett ja wenelaste kuulus wöö pingutamine, mis püsis kuni Maailmasõjani ja tegi sõdurile tegutsemisel päris tõsiseid takistusi. 19 sajandi teisel poolel hakkas üldine „mundripalawik" siiski tagasi andma, ning mundrid korraldati juba enamwähem wäelitkide järele. Kirewus jäi siiski üldiselt püsima kuni

huuride sõjani, millal inglased esmakordselt tarwitusele wõtsid ühtlase kaitsewärwi riietuse,

mis Maailmasõjas juba üldiselt läbi lõi. Kui tänapäewal weel rügemendid tarwitawad uhkeid ja kirewaid mundreid, siis waid paraadidel, kuna riwiworm üldiselt sammub lihtsustamise teda ning suurriikide armeed käesolewas sõjas on osaliselt loobunud isegi khakist ning oma meestele selga ajanud märksa praktilisemad ja kodusemad tööriiwad — overall'id.

Saatus astus vahele
Ära mõtle...
Üürniku saladus
Mitmekohapidaja
Ameerika suurfilm
Vaba päev
Pihtimus ja kättemaks
Surm pilvedest

Need põnevad, meeliköitvad jutud leiate värskest

„Jutulehest" nr. 17

Peale nimetatud juttude veel anekdoote, nalju, naisteveerg, noorte osa ja auhinnalised ristsõnad

Järgmises numbris uus romaan

Üksiknumber 12 senti.

KOORE NÕÕBID

siiski mõlema küsimuse wahel enamwähem rahuldaw kokkulepe ja järk-järgult täiendades

meie sõjawäelaste mundreil wõrreldes munde rahwaste omadega pole töepoolest põhjust pelgamiseks.

„Rahwusliku wormi" küsimuse ülestõstjaks oli tuntud taaraustiste eestwõitleja K. Utuste, kelle ettepanek sõjawäelaste enamuse hulgas suureulatusliku wastuseisu leidis ning „Sõduris" ilmus siis pikemat aega toimetusele saadetud kirju, milles küsimust sõeluti.

Rahwusliku wormi isa K. Utuste oli just enne seda mundrikomisjonis ja hiljem mundri kinnitamisel oma ettepanekuga jäänud „hüüdjaks hääleks." Et oma seisukohti siiski jäädwustada, ta awaldas awaliku kirja, milles tegi rea wäga julgeid ettepanekuid. Nii soowitas Utuste wõtta sõduri riiwiwormi juures peakatteks tingimata panama wormi wiltkaabu, millel oleks sirged ääred ja terawkumer põhi. Selliselt peakatte põhjendusena ettepaneku tegija tõi ette, et ta olewat kaalult kerge, teda wõib kokkurullitult taskus kanda, kaitseb kandjat päikese ja wihma eest, on soliidne ning rahwusmaitse kohane.

Kuigi ettepanekus wast mõndagi praktilist wõis olla,

ei suudetud siiski meil kujutleda sõdurit, kes kannab kaabut.

Kaabuküsimust oleks wast ettepanekutegijale siiski andestatud, kuid peamiseks tülipõhjuseks kujunes riietus ise. Nimelt wäitis K. Utuste, et ei hall ega ka khaki ole see õige kattewärw, waid hoopis lapiliselt kirju, „Kas wõiks keegi ette tuua mõne mõistliku argumendi lapilise kirju (trükitud), wastu?" küsis agar mundrituuendaja ja leidis selliselt riiwimundri olewat otse eeskujuliku. „Ta on sedawõrd praktiline, et teda wõite isegi lappidest kokku õmmelda, aga põlweotsi ja küünarnukke lappida kas wõi wiimsepäewani."

Selliselt oli küll lahendatud „igawese mundri" probleem, aga julget ettepanekut tabas ainult tugew wastuseis, kuna ta pooldajaid ei leidunud peaaegu kedagi peale K. Utuste enda.

Sõjaolukorras wast selline laiguline munder oleks töepoolest wäga praktiline maskeerimise mõttes,

kuid ei suutnud rahuldada esteetilisi nõudeid. Ei aidanud ka see, et ettepaneku tegija ennustas, juba mõne aasta pärast wõiwat suurriigidki sellistele trükitud ülikondadele puhtpraktilistel kaalutlustel üle minna.

Põllutööliste palkamine jääb tänawu wäiksemaks

Tartumaal kuuldub põllupidajailt, et tänawu aetakse läbi wähema arwu teenijatega. Raske aja tõttu ei taheta talumajapidamist koormata küllalt suurte wäljaminekutega, mis nõuab teenijate pidamine endises rohkuses. Pealegi on tänawu palgatingimused tõusnud. Sulased nõuawad kuni 60 kr., tüdrukud kuni 40 kr. ja karjased kuni 35 kr. kuus.

Taluteenijate palkamine on sellest olenewalt kujunenud wõrdlemisi tagasihoidlikuks, igatahes eelmistest aastateks waiksemaks. Ka wälistööliste nõutakse wähem, mõõdunud aastaga wõrreldes, wähemalt 2 korda kui mitte rohkem.

Pealmaa karjeerid noorte kaewurite wäljaõppe kohaks

Käesolewal nädalal alustati töödega Kohtla-Järwe pealmaa karjeerides, kus esialgul tööle rakendati mõnikümmend kaewurit. Kuna kiwitagatwarade lõppemise tõttu pealmaa kaewandusi enam kuigi laiaulatuslikult tööle ei saa lasta, siis kasutatakse neid peamiselt noorte, wilumatute kaewurite wäljaõppe paigaks, kuna karjeerides töötingimused märgatawalt kergemad kui allmaa kaewandustes.

Põltsamaa mälestab J. Wilmsi

ÜENÜ Põltsamaa osakond korraldab Põltsamaal 5. mail rahwusliku kultuurhommiku Jüri Wilmsi mälestusaktusega. Kõnelejaid on palutud Tallinnast ja Tartust. Kawas on weel deklamatsioone ja laule.

Löödud 2,8 milj. tükki uusi sendilisi

Riigi Trükikoja wäärtmärkide osakonnal käib pikemat aega uute 1-sendiliste rahade löömine. Senini on uusi sente löödud 2,8 miljonit tükki. Lüüa on weel majandusministeeriumi tellimise täitmiseks 1,2 milj. sendilist.

Uued sendilised erinewad käibelolewaist selle poolest, et neil puudub nimewäärtuse „ühe" ümber tammepärg. „Pärjata sendid" tulewad käibele lähemal ajal.

10-kr. kassatähtede trükkimises on praegu ajuti seisak.

Politsei protokolle

Kohila mees jäi jalameheks

Kohila alewis elunew Anton Raadik teatas politseile, et temal on Tallinnas, Pärnu mnt. 103 poe ukse eest ära waratatud jalgratas, mille wäärtus 100 krooni.

Jälle kellasepp!

Liiwalaia tän. 74 elunew kellasepp Tahwes on wiimasel ajal annud politseile põhjust mitme protokolli koostamiseks. Järjekordselt on ta wastu tõstetud süüdistus kelmuses.

Nimelt teatas Tõdwa wallas, Peetri külas Posti talus elunew Alfred Lass, et Tahwes on end lasknud üüriautol sõidutada ja jätnud sõiduarwe tasumata.

Waras wajas 10-kilost wasarat

Tõdwa wallas, Mõigu asunduses elunewal August Aunil warastati Lasnamäel linna paemurrust 10-kiloline kiwilõhkumise wasar, mille wäärtus 15 krooni.

„Rongaisa"

S. Pääsukese tän. 3—17 elunew Eloi Kaljulaid esitas politseile palwe, et tema lahutatud mees Mihkel Leola wõetaks wastutusele nende abielust sündinud lapsele Hudole elatisraha maksmata jätmise eest. Kohus olewat mõistnud Leolat maksma 20 krooni kuus.

Warastatud riie rändas pandimajja

W. Patarei tän. 11—42 elunew Lydia Laig teatas politseile, et tema koodust äraolekul on kapist ära warastatud 3,5 meetrit ülikonnariiet, mille wäärtus 52 krooni. Warguses ta süüdistab oma mehe kindla elukohata wenda Ado Ögut, kes riide oli wiinud 22 krooni eest linna pandimajja ja kelle käest ka pandipilet kätte saadi.

Tallinna mootorsõidukite arw 200 wõrra wähenenud

Käesolewa kuu kestel teostab Tallinna liiklemis-inspektor iga-aastast mootorsõidukite kontrollimist. Kontrollimisele kuuluwad liiklemisõlbulikkuse seisukohalt nii era- kui ka taksiautod, mootorrattad, weoautod j. m.

Liiklemisinspektuuri andmetel Tallinna mootorsõidukite koguarw on praegu ligemale 3000. Mootorsõidukite arw on käesolewal aastal umbes paarisaja wõrra wähenenud.

Vaimsete ürituste rindelt

Els Aarne — uustulnuk meie heliloojate peres

Konservatooriumi õpilane, kes kompositsiooni alal saavutanud silmapaistvat edu

Tallinna Naislaulu Seltsi koori mõõdunud kontserdil tuli ettekandele hea vastuvõtu leidnud „Hällilaul", mille autoriks on 23-aastane pianist Els Aarne. Kooril tuli meeldivat pala korrata noore autori juhatusel, kes ise kuulub ka koori liikmete perre. See menukas esiktõõ lubab oletada, et meie heliloojate pere on rikastunud uue lootustandva jõuga.

Prl. Els Aarne kuulub praegu veel Tallinna konservatooriumi õpilaste hulka. Ta on jõudnud juba lõpetada konservatooriumi koolimuusika klassi ja tegutseb praegu lauluõpetajana Tallinna tütarlastekoolides. Lõpetamisel on klaveriklass prof. Th. Lemba juures, kuna kompositsiooniklassis seisab ees veel paar aastat tööd.

„See oli õieti juhus, et kompositsiooniklassi sattusin," jutustab noor helikunstnik. „Kord koorilaulu harmoneerimise tunnis anti meile ülesandeks harmoneerida tuntud viis „Mustlaseks ma olen sündinud". Olin sarnaseid harmoneerimiskatseid klaveril enda huviks ja lõbuks harrastanud juba varemgi; julge otsustusega harmoneerisin siis ka selle mustlasviisi päris tundmatuseni uueks. Oma „loomingut" ette kandes oli mul enesel kõhklev tunne, et mu tõõ hinne saab olla kas päris kiitev või leitakse, et see ei kõlba kuhugi. Kui olin oma ettekande lõpetanud, siis prof. A. Topman soovitas mulle asuda

Els Aarne

õppima kompositsiooniklassis. Tema nõuandel ma siis selle sammu astusingi."

Prl. E. Aarne on omaloominguga katsetanud varem klaveripalade alal.

„Nendega on olnud aga nii, et need meeldivad mulle enesele ja mu õpetajaile, kellele olen neid ette kannud. Teiste suust ma nende kohta kiitust kuulnud ei ole!"

„Hällilaulu" avalikkuse ette toojaks oli koorijuht G. Ernesaks, kes konservatooriumi õppejõuna prl. E. Aarne loominguga on tuttav. Kokkuleppel autoriga koorijuht jättis uue laulu autori koori ees alul saladusse.

„Tegin seda selleks, et oma tõõ kohta kuulda kaaslaste suust päris erapooletut hinnangut," kõneleb prl. E. Aarne. „Ja imelik küll, neile laul meeldis. Minul ei olnud kavatsustki saladust autori isiku ümber paljastada, kui koorijuht ühel proovil kontserdi eel teatas, et — nüüd juhatagu autor ise!"

Küsimusele, kas saavutatud edu tiivustab nüüd sel alal energilisemale tegutsemisele, vastab prl. E. Aarne tagasihoidlikult:

„Eks mul ju küll mõned asjad varuks ole. Mis minust aga lõpuks saab, kes seda teab? Niipalju näib mulle siiski olevat selge, et kompositsioon üksi vaevalt tasub. Usun, et minu teelahkmele jõudmise ja valiku sooritamise ajad seisavad veel ees. Võibolla tunnen siis, kui need ajad kätte jõuavad, ka tõelist kutsumust ühele või teisele poole. Ja käin siis selle järele."

Franz Lehár 70-aastane

„Lõbus lesk" tegi tundmatust sõjaväe kapellmeistrist maailmakuulsuse

30. aprillil pühitseb tuntud operettidekomponist Franz Lehár enda 70-a. sünnipäeva. 35 aastat tagasi algas ta, tol ajal tundmatu sõjaväe-kapellmeister, oma võidukäiku operetiga „Lõbus lesk", millise teose triumf oli ainulaadne operettide ajaloos.

Esietendus takistustega

Esietendusel 30. detsembril 1905. a. seisid teatridirektorid värisedes kulisside taga, kuna neile oli täiesti uudiseks, et komponist isegi peaproovil veel üksikute osade orkestreerimisega valmis polnud. Lehár aga hoidis oma rahu alal, kuna ta oli veendunud, et pärast vaheldusrikast elu kord viiuldajana, kord jälle dirigendina ta ometi kord saavutab edu.

Uskumatu leidis aset: „Lõbus lesk" lõi end hiilgavalt läbi. Kaks aastat peale esilavastust kerkis „Lõbus lesk" juba esile Ceylonis, Manauas ja Tsingtaus ning teistes eksootilistes nurkades, ilmus „Viuva alegra" nime all Lõuna-Ameerikas ja lühikest aega hiljem tabas Ühendriike täielik „Lõbusa lese" palavik. Sigarid, keeksid, sallid, korsetid, daamide kübarad jne., kõik kandsid nimetust „Lõbus lesk". Oslos päästis see operett Rahvusteatri pankrotist. Kopenhaagenis juhatas Lehár isiklikult „Lõbusat leske" ja pidi publiku tungival soovil pärast eesriide langemist peamotiivi ise viiulil ette kandma.

Ühe aasta jooksul 18.000 etendust

Hispaanias vannutati noorsõdureid „Lõbusa lese" marsi helide saatel, Pariisis oli 1913. a. saksakeelne etendus, Londonis oli juudikeelne lavastus ja Ungaris määras üks ajaleht auhinna mehele, kes „Lõbusat leske" veel ei tunne. Aastal 1910 etendati teda 10 keeles 18.000 korda, mis teeb päeva kohta 50 etendust. Aastaid hiljem saavutas etenduste arv kuuekohalise arvu. Lehári sissetulek sellest ainsast operetist oli 6 miljonit Saksa marka ehk 6.000.000 Eesti krooni.

Enne operetti katsetas Lehár ka laulude ja ooperi alal, kuid saavutamata edu, otsustas otsida õnne opereti juurest. See oli riskantne ettevõte, sest viinlased olid isa ja poeg Strausside poolt väga ära hellitatud ja võtsid iga uue opereti äärmiselt valju kriitikaga vastu. „Lõbus lesk" leidis aga väärika koha Viini „klassikute" kõrval ja sellest ajast peale oodati Lehárilt ainult suurejoonelisi tõid.

Ja tõesti, Lehár ei valimstanud pettumusi oma austajaile. Järgnes viljakas ja tagajärjerikas periood. 60. aastates üllatas Lehár publikut operettidega „Naeratuste maa", „Friderike", „Paganini", milledes võis imetleda tema meloodiate rikkalikkust. Niipalju kui ta ka on komponeerinud, on tema muusika ikka värskeks ja nooreks jäänud, mis näib voolavat mingisugusest ammutamatust allikast.

Teatridirektorid veavad kihla 1:10

Kui nüüd 70-aastane Franz Lehár oma kuulsuse tipult tagasi vaatab oma 50-aastase kunstilise arenemise teekonna peale, siis meenub talle armsama mälestusena vist küll see tähelepanuväärne õhtu 30. detsembril 1905, kui teatridirektorid kümme ühe vastu vedasid kihla, et see noor ja hulljulge sõjaväe-kapellmeister „Lõbusa lesega" oma esimese ja viimase opereti on kirjutanud.

Sisevete malevkond teeb ja lavastab operette

„Kalurineiu" lavastus tõi malevkonna kassasse 600 krooni! Operetiga minnakse Peipsi äärde etendusi andma

Hiljuti oli kaitseliidu Tartu maleva saalis E. Valmre, K. Kärdi ja H. Vatseli uue algupärase opereti „Kalurineiu" esietendus. Lavastajaks oli H. Kaasik „Vanemuisest". H. Kaasik oli ürituse lõbiviimisel ainuke jõud, kes ei kuulunud etenduse korraldanud kaitseliidu sisevete malevkonda ja selle juurde kuuluva naiskodukaitse 11. jaoskonna koosseisu. Tähendatud kaitseliiduüksuste liikmeskonda kuuluvad niihästi kõik kolm opereti autorit, kes tõõtavad sisevete sadamate kapteni kantseleis, kui ka orkestrijuht O. Jõelaid, opereti primadonna osa täitnud prl. Jõelaid, teiste osade kandjad prl. E. Nigula, J. Martinson, prl. H. Kask, K. Järv j. t. Lavastus õnnestus kõigiti — kohalviibivate asjatundjate arvates isegi paremini kui tohiks nõuda asjaarmastajate-trupilt. Majanduslikust küljest õnnestus etendus suurepäraselt, kuna kassa oli ligi 600 krooni.

Teatriõhtu puhaskasu läheb Tartu kaitseliidu maja ruumidele sisustuse muretsemiseks.

Uue menuka opereti tegevustik sünnib kalurikülas ja tegelasteks on vana kaluri üliõpilasest tütar, üks kaugesõidu tüürimees, laevadeomanik jne. Autorite sõnade kohaselt on operett sobiv eriti väikelavadele. Tegelasi on operetis üle kahekümne. Elevust toovad lavale rohkearvulised rahvatantsud, mis seekord toimusid maakondliku spordiinstruktori L. Kuke juhtimisel.

Sellelaadilisi lavastusi on sisevete malevkonna näitetrupp esitanud ka varem, kusjuures autoriteks on olnud malevkonna liikmed Elmar Valmre ja Heldur Vatsel. Varemlavastatuist on nimetada „Komandöri tütar" ja „Seiklus palmide all".

„Kalurineiu" on aga eelmistest märksa tüsedam teos ja esitas ka trupile suuremaid nõudeid. Raskustest aitas üle saada see, et mitmed tegelastest-malevlastest ja naiskodukaitse jaoskonna liikmetest on laulu õppinud ja mitmed ka tõõtanud tantsustuudiodes.

„Kalurineiuga" antakse Tartus veel vähemalt üks etendus ja sõidetakse esinema ka Peipsi ranniku keskustesse.

H. Vatseli operett „Kalurineiu". Tüürimees Priit Vahtra (Harry Kaasik) ja kalurineiu (Olly Jõelaid)

Kuulutades „Uudislehes" saavutate parimaid tagajärgi

E. V. Litvinova stuudio balletietendus

Eesti Draamateatris eile õhtul oli juba teine esinemine käesoleval hooajal selle trupi poolt. Seekordne etendus ei pakkunud palju uut selle kõrval, mis temalt nähtud varem. Pr. Litvinova külviala on võrdlemisi piiratud, kuid ta vili on puhast valikut. Kahjuks hakkab see valik juba märgatavalt piirama õpilaste individuaalsust ja mulje seekordselt etenduselt oli sellepärast mõningal määral ühetooniline. Elegante, sarmikas liigutus — seda siin koolis osatakse, aga nõuded ei näi ulatuvat ka palju kaugemale. Eriti kultiveeritakse tantsu varvastel.

Pikast eeskavast — see koosnes tervelt kolmest osast — oleks raske midagi erilist välja tõsta. Mainigem siiski G. Trapsky „Kõharpeakest", H. Õmbluse „Valssi" ja L. Vaheri „Trivolité'd" esimesest osast, „Linde", „Lillede ärkamist" ja „Variatsioone" balletipildist „Lumivalgeke". Kolmandast osast märkigem „Rendez-vous", kus väike L. Kampmann näitas silmapaistvat suutmist oma kavaleri-osas, ja D. Shvabe „Extravagance". — Tunnustusega olgu mainitud selle etenduse maitsekaid kostüüme.

Saal oli täidetud ja ettekanded võeti väga soojalt vastu. Esinejaile annetati rohkesti lilli. A. Kruus.

Liina Reimanil täna peopäev!

Täna pühitseb „Niskamäe naiste" esietendusega Liina Reiman enda 30-aastase lavategevuse mälestuspäeva, mis küllaltki tähelepandav ühe näitlejatari kunstilise loomingu teel.

Liina Reimaniga oleme kogenud üht kurba tõsiasja: tükk aega ei kõlbanud meile kunstnik, talle ei leitud meil tegevust ja alles siis, kui Soome meile tegi silmad lahti kunstniku tõelise suuruse kohta, saime ta tagasi. Lühidalt: näita enne, mida sa välismaal suudad! See kõik pole kõnelenud ei millestki muust kui sellest suurest annete raiskamisest, mis meie väikesele ühiskonnale nii eriomane ning neist nähetest võiksime koostada terve suure kaebekirja meie „kunstitundjatele" ja raamatutarkadele.

Kuid meil on suur rõõm, et meil on Liina Reiman. Selle võltsimatu uhkuse osalised on kõik need, kellel kunagi olnud võimalus näha ja kaasa elada tema kunsti.

Kunstnik Klara Zeidler üle 70. aasta künnise

Täna pühitseb enda 70-aasta sünnipäeva kunstnik ja Riigi Kunstikooli portselani ja emaili töökoja juhataja Klara Zeidler.

Kunstnik on sündinud Valgas, kus ta isa oli gümnaasiumi direktor. Pärast üldhariduse omandamist astus Klara Zeidler Peeterburis parun Stieglitzi kunstikooli, kus alustas õpinguid portselani ja emaili alal, lõpetades õpingud cum laude ja saades stipendiumi välismaale täiendamiseks. Hiljem astus sama kooli juurde jälle teotsema õppejõuna. Eestisse saabus ta tagasi 1919. aastal ja asus siis kohe tööse Riigi Kunsttööstuskooli juurde. Siin on tema juhatusel kakskümmend aastat tehtud tõhusat tööd emaili ja portselani kunsti alal ning lisaks sellele on Klara Zeidler edukalt viljelenud oma loomingu teisel alal — maalikunstis, andes meile rea meisterlikke akvarelle ja suure kunstilise tunnetusega loodud interjööre.

Kunstniku juubeli puhul leiab Riigi Kunstikoolis väike omavaheline koosviibimine aset, kus Kunsti Sihtkapitali Valitsuse poolt antakse juubilarile üle autasuna ümbrik.

Vaatamata kõrgetele aastatele, on kunsnik jäänud tugevaks oma töövõimelt ja erksaks, kavatsedes veel tubli aeg tõõtada edasi kunsti teenistuses kogemustest rikka õpetajana.

Paul Liivak 40-aastane

27. aprillil saab 40-aastaseks kunstnik ja tuntumaid meie graafikuid Paul Liivak. Kunstnik on annud rea silmapaistvaid saavutusi graafilise loomingu alal, esinenud paljudel näitustel, illustreerinud raamatuid ning esitanud head tehnilist oskust puulõigete alal.

H. Kaasik lahkub „Vanemuisest"?

„Vanemuise" ooperi- ja operetijõud Harri Kaasikul on käimas läbirääkimised Tallinna „Estonia" teatrisse üleminekuks. Kuuldavasti H. Kaasiku poolt on asetatud tingimus, et muretsetaks Tallinnas koht ka tema abikaasale, kes ühes Tartu ettevõttes tõõtab hästitasuval kohal. Kui H. Kaasik kuulus varem „Estonia" koosseisu, elas ta ise Tallinnas ja abikaasa teenistuskohast tingituna Tartus.

Uus algupärane operett „Unelmate saar"

Tartlannal prl. Selma Sikkal on valminud operetilibretto, mille pealkirjaks esialgselt „Unelmate saar". Tegevustik sünnib ühel Võrtsjärve saarel ja Rootsis ja teoses käsitatakse välismaa suuremates majapidamistes praktiseerivate eesti tütarlaste elu. Autor on libreto annud edasi operetikomponist Heldur Vatselile, kel „Unelmate saarele" muusika loomine juba käsil.

stuudio balleti-
dus

is eile õhtul oli juba soleval hooajal selle e etendus ei pakku- rval, mis temalt näh- ova külviala on võrd- ta vili on puhast kkab see valik juba õpilaste individuaal- rdselt etenduselt oli määral ühetooniline. iigutus — seda siin nõuded ei näi ula- gemale. Eriti kulti- rvastel. — see koosnes tervelt eks raske midagi eri- Mainigem siiski G. peakest", H. Õmb- L. Vaheri „Trivo- st, „Linde", „Lillede tsioone" balletipildist lmandast osast mär- us", kus väike L. s silmapaistvat suut- osas, ja D. Shvabe Tunnustusega olgu duse maitsekaid kos-

ja ettekanded võeti Esinejaile annetati A. Kruus.

täna peopäev!

Niskamäe naiste" esi- eiman enda 30-aastase uspäeva, mis küllaltki näitlejatari kunstilise

oleme kogenud üht k aega ei kõlbanud le ei leitud meil tege- kui Soome meile tegi tniku tõelise suuruse gasi. Lühidalt: näita naal suudad! See kõik millestki muust kui ete raiskamisest, mis skonnale nii eriomane t võiksime koostada ekirja meie „kunsti- natutarkadele. uur rõõm, et meil on e võltsimatu uhkuse d, kellel kunagi olnud asa elada tema kunsti.

ara Zeidler üle ta künnise

nda 70-aasta sünni- a Riigi Kunstikooli ili töökoja juhataja

dinud Valgas, kus ta i direktor. Pärast üld- st astus Klara Zeidler Stieglitzi kunstikooli, d portselani ja emaili gud cum laude ja saa- smaale täiendamiseks. kooli juurde jälle teot- stisse saabus ta tagasi siis kohe töösse Riigi uurde. Siin on tema nend aastat tehtud i ja portselani kunsti llele on Klara Zeidler oma loomingu teisel is, andes meile rea lle ja suure kunstilise interjööre. li puhul leiab Riigi omavaheline koosviibi- nsti Sihtkapitali Valit- juubilarile üle autasuna

tele aastatele, on kuns- ks oma töövõimelt ja s veel tubli aeg töö- eenistuses kogemustest

k 40-aastane

40-aastaseks kunstnik graafikuid Paul Lii- nud rea silmapaistvaid e loomingu alal, esine- tel, illustreerinud raa- d head tehnilist oskust

ahkub „Vanemuisest"?

peri- ja operetijõud on käimas läbirääki- tonia" teatrisse ülemi- i H. Kaasiku poolt on et muretsetaks Tallin- abikaasale, kes ühes tab hästitasuval kohal. ulus varem „Estonia" e Tallinnas ja abikaasa gituna Tartus.

ärane operett ate saar"

Selma Sikkal on valmi- mille pealkirjaks esi- saar". Tegevustik sün- e saarel ja Rootsis ja välismaa suuremates aktiseerivate eesti tü- on libreto annud edasi Heldur Vatselile, kel muusika loomine juba

Kus viibisid nii kaua?

H. Courths-Mahleri armastusromaan

42

„Sa ju kuulsid, et ta tahab end tõendada oma passi kaudu."

„Rumalus, midagi sellist võib korraldada. Mina tõendan, et ta varastas selle passi Klaus Weyersberg'ilt, kui see lamas surnuna üksikul saarel. Sellistel inimestel on otse lapsemäng, kirjutada midagi oma passile. Ülesvõtte järgi ei tunne teda endastmõistetavalt ükski inimne, ta kinnitab isegi, et ta on täielikult muutunud. Seda aga võib öelda igaüks. Sa kuulsid isegi, et isegi kohtunõunik Frensen ei tunnud teda ära."

„On siiski võimalik, et inimene õudsete läbielamuste tõttu sedavõrd muutub, et ükski inimene teda enam ära ei tunne."

„Rumalus, sedavõrd ei muutu ükski inimene. Nüüd mul tuleb meelde — tema kõneluse järgi on ta juba kohanud kohtunõunik Frenseniga, ilma et meie sealjuures olime. Siin aga mängib see kohtunõunik teadmatut, kes usub, et ta ees seisab doktor Horvath. Aha, nüüd ma mõistan nende mängu — ta keelas mulle alati mu pärandust ja nüüd ta mängis selle Horvath'iga kokku, et siis varandust kahe vahel ära jagada. Kuid see ei pea neil õnnestuma. Mina kaitsen oma õigust, ükski petis ei pea mu varandusest osa saama. Mispärast ta siis ei näidanud kohe oma passi ning tõestanud oma isikut erilise tunnusmärgiga?"

„Võibolla tal ei olnud seda endaga kaasas, arvatavasti ta hoiab neid dokumente oma toas."

Kurt Weyersberg võpatus hetkeks. Dokumendid tema toas? Võibolla kirjutuslauas? Sellejaoks oli tal ju teine võti. Kui ta ometi võiks kohe passi suhtes selgust luua. Kuid kunas? Kuidas?

See mõte ei lasknud teda enam lahti. Kuigi ta ei tahtnud uskuda, et doktor Horvath võis tõeliselt olla Klaus Weyersberg, tegi see lugu teda siiski rahutuks.

Ta mõtiskles ja mõtiskles ja jõudis otsusele, et ta pidi selle passi omama iga hinna eest. Hirm, et ta suure päranduse jälle käest pidi andma, äratas temas mõrvalikke instinkte. Ha, küllap ta juba oskab end kaitsta petiste eest, kes tahavad kiskuda talt ta varandust. Kõik see oli vaid pettus, ei midagi muud kui pettus! Selle juurde jäi ta kindlaks. Teda usutakse ometi rohkem kui seda siiajooksnud petist!

Ka Iduna mõtles siia ja sinna ja äkki meenus talle, kuidas ta sai seda asja enda ja oma isa jaoks lahendada. Ükskõik, kas see mees oli Klaus Weyersberg või doktor Horvath — kahtlemata ta oli otsustanud Gravensteini omaks pidada. — Kas siis ei toimitud kõige paremini, kui temaga ühineti? Senini ta oli selle mõttega ainult mänginud ja edvistanud — kuna ta polnud oma sügavas südames suutnud otsustada kellegiga abielluda — võibolla — kuna ta ikka veel ei suutnud unustada Hans Holl'i. Kuid nüüd ta pidi sellele tõsiselt mõtlema — nüüd ta pidi tõendama oma ütelust, et ta võis saada iga mehe, keda aga tahtis. Jah, see oleks sellele loole kõige parem lahendus: ta pidi temaga abielluma, siis ta ei tarvitsenud kaotada oma rikast ja jõukat elu. Sest — kui ta tahtis olla aus, siis ta uskus, et see mees oli Klaus Weyersberg. Ka sellele võis see olla ainult meeltmõõda, et kogu see asi lahendus ilma skandaalita.

Äkki ta tõusis püsti.

„Kuhu sa kavatsed minna?"

„Temaga — ratsutama, meil oli määratud kohtamine — ma tahan end ümber riietada."

Isa silmad vaatasid teda põnevalt.

„Ja, jah — mine temaga ratsutama, ma pean enne rahunema, pean mõtlema, mida ma teha saan."

„Jah, isa, rahune ja mõtle täpselt järgi — meie peame, ma arvan, leidma sobiva lahenduse, ükskõik kas ta rääkis õigust või mitte."

Kurt Weyersberg noogutas tummalt endamisi ja sammus välja.

Iduna ei läinud otsekohe oma tuppa. Ta peatus Klaus Weyersbergi toa ukse juures ja seisis seal mõne aja. Siis ta aga aja end otustavalt sirgu ja koputas uksele. Klaus hüüdis, aimamata, kes väljas oli, sisse. Ta arvas siiski olevat selle teenri, kes tahtis tuppa tulla. Hämmastunult vaatas ta üles, kui Iduna sisse astus.

„Teie, armuline preili?"

Iduna sulges ukse enda taga ja astus ta juurde.

„Jah, mina — Klaus Weyersberg."

Pinevalt vaatas ta neiule otsa.

„Ah, teie vähemalt usute mind?"

„Kuna ma sind uskuda tahan — kuna — kuna ma sind armastan. Ma tulen su juurde, et sulle öelda, et ma tahan sinuga abielluda, et see asi lahenduks ilma skandaalita. Ma pean sulle ütlema, et isa ei anna varandust ilma võitluseta käest, kuna ta peab sind petiseks." Pikkamisi oli Klaus püsti tõusnud ja seisis uhkelt Iduna ees. „Ta tahab mind selleks pidada, kuna talle on talumatu mõte, anda tagasi mu varandus ning pöörduda tagasi oma tagasihoidlikkudesse oludesse." mõtles ta.

Iduna astus tihedasti ta ette.

„Sa pead aru saama, Klaus, et see pole talle kerge. Meie olime täiesti kindlad, et sa oled surnud — sa isegi kinnitasid meid selles arvamises oma jutustusega Klaus Weyersberg'i surmast."

„Ma pole kunagi öelnud, et Klaus Weyersberg on surnud, ma ainult kinnitasin alati, et ma olen ainuke ellujäänu kogu ekspeditsioonist."

„No ja, kuid sa nimetasid end doktor Horvath'iks ja selle järgi me otsustasime, et nüüd keegi enam siia sisse ei tungi. Sellepärast sa oled meile võlgu kahjutasu ja — sa tead, et ma sind hirmsasti armastan — abiellu minuga ja kõik on hea."

Äkki viskas ta end Klausi embusse, asetas käed ta kaela ümber ja surus oma huuled nagu metäkus kires ta huulte vastu. Klaus ehmus, kuid sellegipärast ta märkas, et see kõik oli vaid komöödia. Seekord aga ei olnud see mitte üksi edvistamine, vaid peale selle veel enesealalhoiutung, ta ei tahtnud uuesti tagasi vaesuse juurde.

Kindla haardega võttis ta neiust kinni ning hoidis teda endast eemale.

Neiu naeris tema poole.

„Nüüd me oleme kihlatud ja kõik on hea."

Klaus raputas tõsiselt oma pead.

„Ei, meie ei ole kihlatud, kuid ma võtan selle suudluse kui sugulasliku tervituse, kuna me siiski seda oleme, kuigi me senini teineteist vaevalt tundsime."

Iduna trampis jalgadega vastu põrandat.

„Klaus, sa oled loodedavasti kavaler ja ei häbista daami, kes sulle ütleb, et ta sind armastab ja kes sind on suudelnud."

Klaus surus ta lihtsalt ühte tugitooli.

„Ah, siis nii sa mõtled saada igat meest, keda sa aga tahad? Ei kallis sugulane Iduna — mind mitte."

Iduna tõusis toolilt ja tahtis jällegi viskuda ta emusse.

„Klaus, ma armastan sind. Või ma pean inimesed kokku trummeldama, et nad leiaksid mind sinu juurest lukustatud ukse taga?"

Kuna Klaus end veidi tagasi tõmbas, kiirustas ta elektri kella juurde ja tahtis helistada. Klaus jäi rahulikult seisma ja sõnas karmilt ja järsult:

„Jäta see. Sa kahetseksid seda väga. Istu siia!"

Ta tõmbas Iduna jälle tugitooli juurde, surus ta sellesse ning keeras ukse lukust lahti. Siis ta pöördus pikkamisi neiu poole tagasi.

„Millisest galantsest romaanist sa oled lugenud, et mehi selliselt enda külge seotakse? Need nimelt ei ole mingid mehed, kes end sellise meetodi järele lasevad püüda. Et sa ka kindlasti veenduksid, et selline teguviis minu juures mingile eesmärgile ei vii, siis tahan ma sulle öelda, et ma olengi juba kihlatud."

„Ah — ja sealjuures sa kuuled rahulikult, kuidas ma sulle räägin, et ma sind armastan."

„Suurima rahuga, Iduna — kuna ma nimelt täpselt tean, et sa mind ei armasta, sa pole minusse isegi vähemalgi määral armunud."

Külma rahuga vaatas ta sealjuures neiu otsa.

Klaus märkas, et neiu kahvatas.

„Ah, mida sa kõik teada ei taha."

„Jah, võib-olla ma tean sinu üle rohkem kui sa ise. Näiteks ma tean, et sinu koketne manöövER on ainult enesepettus. Sest — oma sügavamas südames sa armastad siiski ainult — Hans Holli."

Kahvatu kuni huulteni rääkis Iduna erutatult.

„Kuidas sa võid seda tõendada — kuidas sa tuled sellele, et nimetad seda nime?"

„Sellest ma võib-olla kõnelen sulle kunagi hiljem: Iduna — tule ometi mõistuse juurde, ära mängi oma eluõnnega. Kuidas sa võid hüljata meest, kes sind armastab, nagu Hans Holl seda teeb, ja kes pealegi on sinu esimene ja tõeline armastus?"

Neiu vaatas talle üksisilmi otsa, äkki heitis ta oma pea käte vahele. Tugev nuuksumine raputas ta keha.

„Mis kasu sellest kõigist on, tema ei armasta ju mind enam — kuna ma ta hülgasin."

Klaus tõmbas ühe tugitooli ta juurde ja istus sellele. Õrnalt tõmbas ta neiu käed silmade eest ning tõstis ta pea üles. (Järgneb.)

„Ja mina sammun Niguli juurde tagasi."

„Waata, too julge ja tragi saksa poisike ongi juba Niguli jutul," lausus Tarmu ja läks laagrisse.

180. Ordu sõjanõukogu

Kui Wõnnu foogt Lehmja peatuskohta tagasi jõudis ja teatas, et tuhat eesti sõjameest juba relwad on käest andnud, hõõrus ordumeister rõõmu pärast käsi.

„Oleksite pidanud ka kohe nende pealikud wangi wõtma, sest need on ju mässujuhid," sõnas ordumeister. „Siis oleks asi julgem olnud."

„Eestlaste malewa on ikkagi tuhande mehe wõrra wähem ja peaasi on, et meeste meeleolu ei ole enam endiselt sõjakas," rääkis foogt. „Nägin pealikute wihaseid pilke, aga malewa otsuse wastu olid nad wõimetud."

„Oled suure töö ära teinud. Kanaweres kaotasime wõitluses üle tuhande mehe, aga nüüd tegid sina üksi tuhat eesti sõjameest wõitl::swõimetuks," ütles ordumeister. „Küsimuseks jääb aga, kas ka teised malwelased on nõus sõjariistu wabatahtlikult maha panema."

„Kui nendega rahu teed, siis muidugi. Selle juures ei ole waja kahelda. Nägin ju nende meeleolu langust. Mässujuhid annawad nad ka meile kätte," seletas foogt weendunult.

„Kuna on karta Rootsi wägede päralejõudmist, siis peame asjaga ruttama. Kui purustame eestlaste jõu wõitluses, siis on meil küll Tallinna loss ja linn, kui ka Harju- ja Wirumaa käes, aga küsitaw on, kuipalju siis meie meestest weel üle jääb. Kui nad sama wisalt wõitlewad, nagu Kanawere rabas, kahaneb meie sõjajõud wäikeseks. Aga Tallinna wõiduga ei ole meie weel kõike eesti sõjalist jõudu häwitanud," arutles Dreylöwen.

„On Tallinna malewa purustatud, üksköik kas rahuga wõi wõitlusega, siis langeb ka Haapsalu malewa wõitlustahe," arwas foogt.

„Seda wõib arwata," lausus Dreylöwen, „kuid üksi ei taha ma seda otsustada. Ma kutsun sõjanõukogu kokku. Kõrtsiruum on aga selleks kitsas."

„Wõiks waheset wäljas," arwas foogt, ja nii see sündiski. Mehed istusid kokkukantud pinkidele ja pakkudele.

Kui kõik kohal olid, kandis ordumeister ette Wõnnu foogti poolt saawutatud tulemused.

„Kanaweres nägin ma ise," rääkis Borgard von Dreylöwen, „et eestlastega ei ole wõitlemine kerge. Kuigi neil ei olnud korralikke sõjariistu, olid meie kaotused seal peagu nende omadega wõrdsed. Rabas surmati meie wäejuhtidest seitse. Nende hulgas meie wend Hermann von Nesen. Kuna siia ruttamise tõttu jäi wene sõjawägi purustamata ja on karta leedulaste rünnakuid, siis wõtsin ma ka siin eestlaste wastu tarwitusele endise wõtte: ma jätkasin rahusõbitamist, mille esimesel katsel juba nende wanemad meile kätte langesid. Neid wanemaid ei ole enam olemas.

Nüüd saatsin Wõnnu foogti rahu tegema. Tulemus on otse üllataw. Eestlased soowiwad rahu ja foogti ettepanekul ongi tuhat malewlast relwad ära annud. Kui meie nendega nüüd tõsiselt rahu teeme, siis panewad ka teised tuhanded oma sõjariistad maha ja annawad oma mässujuhid meie kätte. Sel teel saawutassime wõidu oma meeste kaotuseta. Meie sõjaline jõud jääks terweks, et wastu astuda teistele hädaohtudele.

Asja igakülgseks ärakaalumiseks kutsusin teid nõupidamisele ja otsustamisele. Kaaluge asja ja otsustage!"

„Nad on ristiusu salgajad," lausus keegi.

„Seda ei saa ütelda. Neil on Dominiigi ordu wend malewa preestriks, kes nende langenuid matab," seletas Wõnnu foogt.

„Selle poolest ei ole meil neile midagi etteheita," ütles üks rüütlitest.

„Nad tapsid ju Padise kloostri munki," sõnas teine rüütel.

„Seda heitsin ma neile ette ja sain wastuseks, et nad on ainult kõlwatute elukommetega munki tapnud," seletas Wõnnu foogt.

„Padise munkade kõlwatu elu omapärane kuulsus ulatas ka Tartuni," sõnas wanemaid piiskopi wäejuhte.

„Ega kõik kõlwatud polnud, aga nad tapsid seal munki wahet tegemata ausate ja kõlwatute wahel," lausus surmasaanud Hermann von Neseni asemele Järwamaa foogtiks nimetatud ordurüütel Wilken von Ilsede.

„Sõjamõllus ei saa niisugust wahet teha. Pealegi ei ole ka kõik mungad surma saanud, waid ainult 28 munka ja nowiitsi," tähendas Tartu piiskopi wäejuhte. „Meie lugupeetud meistri Borgard von Dreylöweni sammud rahutegemiseks on wäga hästi tehtud ja mina pooldan õiglast rahutegemist eestlastega. Meie ei tohi unustada, et wenelane oma suure inimmassiga meid otse lämmatada wõib, kui meil ei ole korralikku sõjawäge wastu saata. Eestlastega rahu tehes säilitame oma sõjajõu, milleta me oma piire kaitsta ei suudaks."

„Hädaohtlikumad kui eestlased ja wenelased on meile leedulased," arwas Riia komtuur Dirk von Rambow, nõõtawasti arwesse wõttes ohtu, mida Riial leedulaste rünnaku korral karta oleks.

„Eestlastele ettepandud rahutingimused on kõige raskemad ja kui nad need wastu wõtawad, on nende sõjaline jõud täiesti murtud. Neil ei ole enam juhte ega sõjariistu," tähendas Strassburgi

Tantsijatar jutustab oma vaheldusrikkast eluteest

64.

Marseille ja tema urkad

Enamiku oma wälismaal wiibimise ajast weetsin ma Prantsusmaal, mille suuremaid keskusi tunnen ma wast rohkem kui mõnd kodumaa linna. Iga Prantsuse linn on midagi omaette ja omapärast. Huwitawamate linnade hulka, mida ma olen külastanud, kuulub kaheldamatult Marseille.

Esimene mulje Marseille'ist pole just kuigi meeldiw.

Ka lähemal tutwumisel ei paku ta midagi erilist. On tawaline sadamalinn ja päris must ja räpane. Kuid tal on siiski oma sarm ja külgetõmbejõud. Mõned minu kolleegid armastawad wäga seda linna. Olles olnud seal mitmel korral, ei saanud ma esialgul ühtuda nende waadetega. Mis mulle aga meeldima hakkas, see oli Marseille'i ümbrus.

Selles linnas wõib kohata iga rassi esindajaid — musti, kollaseid ja jumal teab weel missuguseid segusid. Omaette maailm oli aga Marseille'i sadam, mida õigusega peetakse üheks suurimaks Euroopas. Kui mingi segu Euroopast ja idamaast, nii andis Marseille end tunda mitmepalgeliselt.

Kohati meenutas ta midagi araabialikku.

Marseillane on wäga elawa loomuga ja suurema osa oma päewast weedab ta tänawal, kuhu on koondunud kogu elu, ärid, kohwikud. Nagu tawaliselt sadamalinnal, ei puudunud tal ka oma sadamarajoon, kuhu oli koondunud allilm ja igasugune walgustkartew element. Meile ei soowitatud sinna minna ja ega me sinna kippunudki.

Siiski ühel õhtul ei saanud me uudishimust wõitu ja otsustasime seda linnaosa külastada autol. Paar tuttawat ja kolleegi kaasas, sõitsime sinna. Tuttawad olid küll alguses kartlikud ja

nimetasid me kawatsust riskimiseks,

kuid et kord oli otsustatud, siis ka läksime. Oli teada, et põhjakihi linnaosa elanikud on taltsutamatud ja pealetükkiwad oma käitumisega. Kuid arwestasime, et autoga pääseme ikkagi nende eest tulema. Kella 10 paiku õhtul, siis kihutasime oma autoga nende linnaosa kitsastest tänawatest läbi. Sünge ja hirmuärataw oli see tühjus, mida leidsime allilma linnaosa tänawatel eest. Maja maja kõrwal seisis lahtiste ustega, mille kohal põlesid punased tuled. Naised hommikumantlites, suits suus ja juuksed sasis, seisid ustel ja waatasid meile põlastawalt järele.

Olime möödunud, siis hõikasid meile midagi oma shargoonis järele ja sülitasid.

Ühel käänakul, millest tahtsime tasa ja ettewaatlikult mööduda, nägin suurel prügihunnikul kaht kassi, mis oma suuruselt ületasid kõik need kassid, mida ma eluajal olen näinud. Ka need loomad nägid kuidagi röövloomade moodi wälja. Kui juhtisin tuttawate tähelepanu nendele loomadele, siis naeris üks tuttawaist ja kinnitas: üks olewat olnud küll kass, kuid teine samas kõrwal olnud kindlasti rott. Tegelikult oli see ka nii.

Maailma suurimad rotid wist elawad küll Marseille's.

Ja kassid, kui nad tahtsid elada, pidid paratamatult katsuma rottidega sõbralikult läbi saada.

Tulles jälle ühele „peatänawale", nägime pilti, mis oma ebakõlbelisuselt ei jätnud enam midagi soowida. Meeste ja naiste sõimu saatel pani autojuht suure kiiruse masinale peale ja kihutasime sellest linnaosast wälja,

kõrwus weel põhjakihi sõim ja hüüded: „Mis te otsite oma moummidega (naistega) siia."

Olime jälle heas rajoonis, sõnus meie saatja: „Jumal tänatud, oleme jälle tagasi inimeste juures. Seekord lõppes hästi..."

Ja jatkas siis:

„Ma ei armasta siin rajoonis käia, kuid wälismaalasi huwitawad kõiksugused erakorralisused. Seal poleks nad meile just pruukinud kallale tulla, kuid oleksid wõinud lasta lõhki autokummi ning siis oleksid wõinud tulla ka tüli norima. Sel puhul oleks wõinud ka midagi muud juhtuda. Ega siis neilegi see meeldi, et neid tullakse nagu mingit imet waatama."

Meie uudishimu oli aga selleks korraks rahuldatud ja tänasime saatjat nähtud waewa eest. Selleks korraks, ja

arwatawasti ka jäädawalt, oli meile sellest külaskäigust küllalt.

Hoopis wastupidiselt mõjub Prantsuse teine suurem sadamalinn Le Havre. Juba asjaolu, et ta asetseb Inglise kanali ääres, seega põhjas, määrab selle linna ilme. Le Havre on ilus ja puhas linn ning ka inimesed on seal teistsugused. Eluawalduste poolest on Le Havre suurlinn ja oma pooleteisekuulisel sealwiibimisel jättis ta minusse parimad muljed.

Le Havre'is õppisin esmakordselt tundma filmikuulsust Marlene Dietrichi.

Filmikuulsus oli wiibinud Prantsusmaal külaskäigul ja Le Havre'i saabus just hiigelauriku „Normandie" wäljasõidu ajaks, et sõita tagasi Ühendriikidesse. Paari kolleegi ja tuttawa ajakirjanikuga siirdusin „Normandiele", et seal harjunud kombe kohaselt juua klaas weini. Seallsel rahwal on selline komme, et käiakse ikka suurtel reisilaewadel kokteili joomas ja weidi „istumas".

Tuttawatel ajakirjanikel oli ülesandeks Marlene Dietrichi enne tema wäljasõitu interwjueerida. Kutsusid mind ja mõnd minu kolleegi endaga kaasa ja

tutwustasid meid Marlenele, kuna nad ise teda tundsid

juba waremastest külaskäikudest saati ja käitusid kui wanad tuttawad. Tutwustades meid filmitähele, sõnasid lehemehed, et kaks (meie olime kolleegiga kahekesi) wäikest tähte soowiwad saada suure tähega tuttawaks. Lahkelt ulatas Marlene Dietrich meile käe ja sõnas naeratades — ka wäiksed kuulsused wõiwad kord suurteks saada. Meie jutuajamine oli lühike, sest jälle tunglesid talle ümber austajad ja filmi-asjamehed. Olime rõõmsad, et saime palgest palge seista kuulsa filmitähega ja tema kätt pigistada.

Oleks Marlene (prantslased nimetasid teda ikka Marlena) mulle

tänawal wastu tulnud sellisena, nagu teda nägime, waewalt oleks wõinud teda ära tunda.

Ta oli lihtsalt riides ja wärwimata, käitumiselt samuti lihtne ja lahke. Ta ühtis selles mõttes kõigi teiste kuulsustega, keda olen saanud tundma õppida. Suured inimesed on lihtsad ja lahked — waid wäiksus ja wärklus kannab uhkelt nina püsti.

Toulonist pole palju öelda. Ta on Prantsuse Wahemere laewastiku baas ja siin näeb igal sammul ja kõikjal lokaalides peamiselt meremehi. Meil, artistidel, on ebausk, et

kui madrusit nähakse, tuleb midagi soowida ja näpistada enda kõrwalolijat

— siis lähewad soowid täide. Et aga igal sammul tuli wastu madruseid, siis olid me käsiwarred warsti sinised. Katsusime mitte üksteise kõrwal käia.

Bordeaux omab kauni ümbruse ja see linn meenub mulle weel eriti selle poolest, et siin maitsesin esmakordselt austreid. Algul ei maitsenud need mulle, kuid hiljem armastasin neid wäga.

(Järgneb.)

AEG ON TELLIDA „Uudisleht" 1. maist!

komtuur, sest peale piiskopliku sõjawäe wõtsid sellest sõjakäigust weel osa ka preislased, orduwenna Heinrich Düsmeri juhatusel, ning Strassburgi marssal ja komtuur oma sõjawäega.

„Tuhat meest on juba meie wõimuses, aga see ei ole weel kõik. Meie kohus on kõigile mõrtsukaile, kes julgesid saksa werd walada, armuheitmatult kättemaksta. Mitte üksi juhid ei ole süüdi, waid kogu rahwas. Nad on mässu tõstnud ja mässajad tulewad lõplikult häwitada," ütles Wiljandi komtuur Goswin von Herike. „Nad on mässajad pärisorjad ja sellepärast ei tule nendega enam läbirääkimisi pidada ega rahu teha."

„Meie tahame Harju- ja Wirumaad Taani waldusest oma kätte saada, aga mis teeme meie tühja maaga, kui häwitame terwe rahwa, kes meie põlde harisid ja meile makse maksid?" küsis ordumeister. „Mässuõhutajad saame kätte ja põlluharijaid on meil waja."

„Minu arwates ei tule mõrtsukaile armu heita. Pärisorjadest mõrtsukad tulewad wiimseni häwitada," jäi Wiljandi komtuur oma arwamise juurde.

Algasid waidlused. Kord kaldus wõit ühele, kord teisele poole. Rahu pooldajate seast olid suuremad sõnawõtjad piiskopliku sõjawäe juht Tartust ja Strassburgi komtuur, wastuwaidlejaist oli ägedam Wiljandi komtuur ja teda toetas preislane Heinrich Düsmer. Riia komtuur Dirk von Rambow püsis äraootawal seisukohal.

„Mitte halastuse pärast eestlaste wastu ei taha ma nendega rahu sõlmida, waid oma ja abiwägede säilitamise pärast. Kui Rootsi kuninga Soome foogtid Tallinna alla on jõudnud, ei tee eestlased enam rahu. Ka piiskopkonna Tartumaa talupojad on käärimas ja kui see mässuks tõuseb ja talupojad wene röövlitega ühinewad, muutub meie seisukord raskeks. Lõunapoolt ähwardab meid leedulaste ahnus. Kui see kõik meile ühelajal kaela langeb, ei suudaks me ei ühel ega teisel pool jõuliselt wastu hakata," seletas ordumeister. „Kuid ma annan asja teie otsustada. Minu rahuettepanek ei tohi olla takistuseks."

„Üldine seisukord on tõesti raske," tähendas piiskoplik wäejuht.

Kõik waikisid. Nähtawasti oli otsuse tegemine raskeks pähkliks. Siis aga juhtus midagi, mis tõi elewust. Ringisistuwate sõjanõukogu liikmete üllatuseks lookles murul, siirdudes ringi keskele, pikk must madu. Kõik tõusid püsti, et madu häwitada.

„Mis see tähendab?"

„Kas must madu kuulutab kellelegi meist surma?"

„Head see ei tähenda," laususid ebausklikud rüütlid.

Alles siis, kui madu oli surmatud, jätkasid nad arutlust. Algul kaldus poolehoid rahu pooldajaile.

„Mis head sa enam kuuled, kui mehed on nõus oinastena oma pead tapalawale panema," sõnas Nigul. „Tundsingi sinust, wend Martin, puudust."

„Peale külaskäigu tõin pealik Tarmule käsu," lausus Martin.

„Kas läheb kohe madinaks?" küsis Nigul.

„Nii see wististi küll on," wastas Martin. „Kus on Tarmu?"

„Ta läks westlema eidega, kes on meie ülemkokaks," sõnas Nigul. „Meie kahekesi oleme küll oma eluaeg naistepõlgajad olnud, aga naiste keedetud toidul on siiski parem maitse. Warem juhatas köögi asja Tarmu ise, nüüd naine."

„Mina oskan ise ka keeta," ütles Martin.

„Ka mina tunnen keeduasja, aga naised on selles siiski meistrid."

Nähes Tarmut wäljuwat ühest linnakodaniku suwilast, mis nüüd malewlaste tarwitada oli, läks Martin talle wastu.

„Tere, wend Martin," ütles Tarmu munga terwitusele wastates. „Oleme sinust sagedasti rääkinud. Mitte üksi mina ja Nigul ei tunne sinu puudumist, waid kogu meeskond. Mul on siin ka saksa soost eit ja tema wiieteistkümne aastane poeg seltsilisteks. Eit keedab meile toitu ja poeg teeb wahest luurekäike. Praegugi tuli ta ühelt niisuguselt käigult tagasi. Ta käis üle järweotsa soise heinamaa Lehmjal. Ordumeistri sõjawägi on nüüd ... oli kuulnud kahe sõjasulase juttu. Nad olewat arutlenud raskest wõitlusest keset roosteweega täidetud raba. See oli muidugi Kanawere raba wõitlus. Sõjasulaste jutu järgi ulatanud nende kaotus seal kaugelt üle tuhande mehe. Üks sõjasulastest oli koguni ütelnud, et kui eesti talupoegil oleks paremaid sõjariistu, siis oleksid nad päris wõitmatud."

„Wanem pealik Esmu käskis sulle edasi anda, et sa oma ratsanikud wõitluseks walmis seaksid ja nimelt raudrüüs. Tema arwates algawat weel täna lahing," ütles Martin.

„Seda arwan ka mina. Minu tragi luuraja teatas, et Lehmjas seiswat weohärjad lahtirakendamatult. See asjaolu ütleb, et sõjawägi weel täna sealt edasi liigub," tähendas Tarmu omalt poolt. „Minu mehed oskawad juba raudrüüd kanda, aga ainult ülalkehal. Kogu keha raudrüüs teeks mehed kangeks ja hobuste jaoks raskeks."

„Seda ütles mulle Esmu, et sa õpetawat neid raudrüüs wõitlema."

„Õppimata ei oska ka kõige tugewam mees raudrüüs liikuda, weel wähem sõdida," seletas Tarmu. „Nüüd ma lähen wanema pealiku käsul korraldusi tegema."

el reisilaewadel kokkusi
„istumas".
akirjanikel oli üles-
Dietrichi enne tema
succerida. Kutsusid mind
leegi endaga kaasa ja
eid Marlenele, kuna
teda tundsid
külaskäikudest saati ja
ad tuttawad. Tutwusta-
hele, sõnasid lehemehed,
ime kolleegiga kahekesi)
iwad saada suure tähega
kelt ulatas Marlene
ja sõnas naeratades —
used wõiwad kord suur-
jutuajamine oli lühike,
d talle ümber austajad
ed. Olime rõõmsad, et
lge seista kuulsa filmi-
ätt pigistada.
e (prantslased nimetasid
a) mulle
tu tulnud sellisena,
gime, waewalt oleks
teda ära tunda.
riides ja wärwimata,
ti lihtne ja lahke. Ta
tes kõigi teiste kuulsus-
saanud tundma õppida.
on lihtsad ja lahked —
wäiklus kannab uhkelt

pole palju öelda. Ta
hemere laewastiku baas
sammul ja kõikjal lokaa-
meremehi. Meil, artisti-
t
lähakse, tuleb midagi
pistada enda kõrwal-
olijat
owid täide. Et aga igal
stu madruseid, siis olid
arsti siniseid. Katsusime
wal käia.
b kauni ümbruse ja see
lle weel eriti selle poo-
iesin esmakordselt aust-
itsenud need mulle, kuid
neid wäga.
(Järgneb.)

ELLIDA
sleht" 1. maist!

ÜRIÖÖS"
313

oinastena oma
i sinust, wend
nusus Martin.
n. „Kus on
kokaks," sõnas
naistepõlgajad
aitse. Warem
selles siisti
suwilast, mis
astu.
rwitusele was-
üksi mina ja
Mul on siin
oeg seltsiliseks.
ike. Praegugi
üle järweotsa
nüüd
atlenud raskest
oli muidugi
latanud nende
stest oli kogu-
sõjariistu, siis
et ja oma rat-
riiis. Tema
a teatas, et
See asjaolu
endas Tarmu
id kanda, aga
kangeks ja
eid raudriiis
driiis liikuda,
ihen wanema

Sünnipäevi

Runt Tarmo, näitleja Tallinnas, sünd. 26. apr. 1896. a. Tartus.

Georg Kiwiste, kirkuõpetaja, sünd. 26. aprillil 1866. a. Tapal. Kauaaegne Narwa Peetri koguduse õpetaja. Emeritnuris 1937. aastast.

Nikolai Kann, haridus- ja koolitegelane, end. haridusminister, sünd. 26. apr. 1878. aastal Muhu saarel.

Paul Liiwak, kunstnik, sünd. 26. apr. 1900. aastal Ambla wallas Järwamaal. Saab 40-aastaseks.

Ants Käspre, agronoom, sünd. 26. apr. 1896. a. Taewere wallas Wiljandimaal.

Elmar Kikas, kirikuõpetaja, sünd. 26. apr. 1875. a. Oisu wallas Wiljandimaal. Saab 65-aastaseks. Türi koguduse õpetaja isiklik adjunkt.

Erich Roonas, ajakirjanik ja poliitikategelane, sünd. 26. apr. 1893. a. Kawastu wallas Tartumaal.

Jaan Küüts, Kodawere koguduse köster-organist ja seltside tegelane. sünd. 26. apr. 1885. a. Mooste wallas Wõrumaal. Saab 55-aastaseks.

August Mätlik, aiandustegelane, sünd. 26. apr. 1881. a. Palu wallas Järwamaal.

Ludwig Ojawеski, omawalitsustegelane, sünd. 26. apr. 1892. a. Kõnnu wallas Harjumaal. Nõmme linnapea.

Leo Kahkra, adwokaat, sünd. 26. apr. 1898. a. Kärstna wallas Wiljandimaal.

Tõnis Elbing, rohuteadlane ja seltside tegelane, sünd. 27. apr. 1889. a. Wastsemõisa wallas Wiljandimaal.

Johannes-Woldemar Weski, keeleteadlane, sünd. 27. apr. 1873. a. Kudina wallas Tartumaal.

Aleksander Uibo, kooliõpetaja ja seltside tegelane, sünd. 27. apr. 1890. a. Uuemõisa wallas Saaremaal. Saab 50-aastaseks.

James-Paul Dicks, kaupmees ja laewandustegelane, sünd. 27. apr. 1886. a. Pärnus.

Hällist hauani

Perekonnaseisu teateid

Registreeritud Tallinna linna perekonnaseisuametis:

Sünde: Ott Siimann, Augusti ja Laura-Lisette poeg; Aarne Treimann, Felixi ja Salme poeg; Sirje-Mall Sihw, Eduardi ja Angella-Maria tütar; Priidik Steinberg, Elwine-Marie poeg.

Abiellumisi: Ewald Kärma ja Nelli-Helene Kirre; Arwi-Aleksander Wolter ja Elli Wares; Ewald Pärna ja Leida Kaal.

Surmajuhtumeid: Tiiu Härma, 5 kuud wana; Oskar Sander, 57 a. wana; Ewald Essaja, 30 a. wana; Karl Brido, 75 a. wana; Leena (Jelena) Kök, neiuna Thoren, 77 a. wana.

Kihlatud:

Tallinna linna perekonnaseisuametis: Oskar-Eduard Wiidu, 27 a., lukksepp, ja Jenny Press, 31 a., majateenija. Mõlemad elunewad Tallinnas. Aleksander Sellist, 44 a., tööline ja Maria Karukäpp, 48 a., tööline. Mõlemad elunewad Tallinnas.. Wilhelm-Erich Lään, 26 a., ja Ellen Ojama, 20 a. wana. Mõlemad elunewad Tallinnas. Aleksander Treifeldt, 30 a., lukksepp, ja Lembi Malwik, 23 a., kodune. Mõlemad elunewad Tallinnas. Aleksander Raudsepp, 25 a., sõjawäelane, ja Figita-Karolina Noorits, 21 a., kodune. Mõlemad elunewad Tallinnas.

Ahja walla perekonnaseisuametis: Albert Konts, 28 a., ja Anette Tuul, 40 a. wana. Peigmees eluneb Ahja wallas, pruut Tallinnas.

Tallinna Aleksandri katedraalis: Nikolai Kattai, 31 a., rätsep, ja Anette Wäljak, 19 a., kontoriametnik. Mõlemad elunewad Tallinnas.

Tallinna Kaarli koguduse 2. pihtkonnas: Wladimir Wiljak, 23 a., sõjawäelane, ja Erika-Benita Kiik, 19 a., nahatööline. Mõlemad elunewad Tallinnas.

NALI

Kirjelduse wõlu.

„Kas teil juba õnnestus müüa oma suwilat?"

„Ei. Kui meie lugesime agendi kirjeldust meie suwila kohta, mõtlesime me: see on just selline, mida me otsime."

Läänewall.

„Preili Lola, ma wõidan teie südame tormijooksuga!"

„Eksitus! Minu juures on läänewall."

Koolis.

„Nimetage mulle lindu, kes enam ei ela," ütles õpetaja.

„Meie kanaarilind, härra õpetaja," arwas wäike Jaan.

„Kuidas nii?"

„Selle sõi kass täna hommikul ära."

Hindab kõrgelt.

„Kas sa usud, et Peeter mind armastab? Eile ma seisin teie selja taga ja kuulsin, kuidas ta sulle ütles, et ta hindab mind kõrgelt."

„Oh, muidugi, armsam sõbratar. Me kõnelesime sinu wanusest!"

Polnud waja wastata

„Üks kuulus professor on awastanud, et inimene wajab ainult neli tundi magamist."

„Seda teadis meie imik kohe, kui ta oli tulnud maailma."

GLORIA-PALACE
5.30, 7.30, 9.30 2, 4, 6, 8, 10
II. Ufa välisringvaade ja E. Kultuurfilm
Esietenduseks kaasakiskuv Poola suurfilm armastusekire probleemidest
„Pôrgu"
Helene Mynszek'i romaani järgi.

Kino BI RA BO
Esietenduseks laulu- ja muusika suurparaad!
Teie kôikide lemmik **Nelson Eddy** ja veetlev **Jlona Massey** suurfilmis
„BALALAIKA"
See film on meelikütkestava sisuga ja meloodiarikas suurfilm, millist aastaid pole kinolinal nähtud.
Palutakse tulla seansside alguseks.
5, 7, 9. 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ESIETENDUSKINO „ARS"
end. „Gr. Marino" ruumes
5, 7, 9. 12, 2, 4, 6, 8, 10.
Kogu film loomulikes värves
„Läbi tule ja vere"
Peaosades: **Claudette Colbert** ja **Henry Fonda.**
II. **Huvitav lisaeeskava.**

KINO HELIOS
5, 7, 9
2, 4, 6, 8, 10
Vinnie Markus
Hans Söhnker
René Deltgen
suures seiklusfilmis
„Tuli ookeanil"

KINO MODERN
Tartu mnt. 4. Tel. 304-68.
5, 7, 9. 2, 4, 6, 8, 10.
Michele Morgan, Gisele Preville, Gilbert Gil
pikantses suursuguses ja nauditavas filmis
„Südamedaam"
II. **Huvirohke lisaeeskava.** Palutakse ilmuda seanssideks.

KINO „KUNGLA"
Vera Korene, Pierre Rich. Willm ja Suzy Prima filmis keiserlik. Venemaa hiilgusest
„Tsaari teenistuses"
Vene muusika! **Vene laulud!**
II. **Don Josè Mojica** laulu- ja muusikafilmis „Armastuse laulik" III. **Lisaeeskava.**

Kino „SATURN"
Saali 2.
Kôikide lemmikud **Jeannette Macdonald** ja **Nelson Eddy** muusikalises suurfilmis
„Tütarlaps kuldsest läänest"
II. Naljarohke farss „Buster — keemik"

Saksa Usaldusvalitsus Eestis
Tallinn, Toompuiestee 3
●
Vastuvõtmine kella 10—1 päeval.
Laupäeviti vastuvõtmist ei ole.

Dr. P. Stepanov
Naiste- ja sisehaigused
Narva m. 25 — 2, Tel. 307-99
Vastuvôtt 10—12 ja 4—6

APTEEKIDE ÖÖVALVE

Neljapäeva ööl vastu reedet — Viru apteek, Viru 15; V. Kuiki, Liivalaia 34; Rae apteek, Raekoja pl. 11; A. Puksovi, Koidu 43; J. Lilli, V. Kalamaja 7-a. Nõmmel — Trossini apteek, Apteegi 4.

Igapäine öövalve Kopli apteegis ja Tall. Ühishaigekassa apteegis (Ühishaigekassa liigetele).

Jäätisemüüjad!
Algavaks hooajaks soovitan
jäätise-vafleid
odavate hindadega.
Olemas peale hariliku kolme suuruse (5, 10, 15) veel muid suurusi.
Suurim jäätise-vaflitööstus Eestis
E. KIKERIST,
Tallinn, Hermanni tän. 12.

Kas leidub

vaba pr. või preilit (vôib ka maalt), kes on nôus laenama vaesele noormehele (meremees)

Ekr. 500.—

Kaotasin kôik mereohvrina. Tagasimaks — kokkuleppel. Meeldivusel ka abielu. Noorus ega vanadus pole tähtis. Eelistan lühemat kasvu. Teatada slt. „1243".

Tallinna fondibörsi kursisedel

London	— 17.00
New-York	4.17— 4.23
Berliin	167.50—170.50
„ kliiring	160.00
Helsingi	— 8.59
Stokholm	99.50—100.50
Kopenhaagen	— 81.75
Oslo	— 96 00
Riia	77.75— 79.50
Kaunas	69.75— 71.25
Amsterdam	222.50—226.50
Pariis	— 9.55
Zürich	94.00 — 96.00
Brüssel	71.25— 72.75
Milano	21.00— 21.50
kliiring	21 29

Raadio

NELJAPÄEV, 25. aprill:

17.00 Ida ja lääs*. **Tartu** (—17.20): Venekeelne teadete-saade. — **17.50** Ühest kummalisest keelest — Henrik Seppik. — 18.10 Paralepa rahvas tunneb rõõmu kevadest. (Mudilastele). — 18.40 Päevauudised. — 19.10 Viis minutit tervisele — dr. med. M. Hask. — 19.15 Soololaule. Jaan Pilvet (bariton). — 19.35 Eesti keel. — Richard Kress. — 19.55 Majanduslik ringvaade. — 20.10 Eesti fantaasiaid*. — 20.30 „Tume öis," John Glasworthy samanimelise romaani ainetel kuuldemänguks seatud. — 21.40 Päeva märkmik. — 21.45 Päevauudised ja sporditeated. — 22.00 Tšaikovski-õhtu. RR orkester, juh. Olav Roots. — 22.55 Päevauudised.

REEDE, 26. aprill,

7.00 Äratusmäng. — 7.20 Päevauudised. — 7.30 Hommikukontsert*. — 8.15 Turuteade. Heliplaate. — 8.30 Hommikupalvus — õp. L. Teder.

10.00—11.30 Kooliraadio. 17.00 Vabanevail vetel*. Tartu (—17.20): Venekeelne teadete-saade. — 17.50 Teatri-saade. — 18.10 Kirjakast ja pähklikott. (Lastele). — 18.40 Päevauudised. — 19.10 Riigikaitse kümmeminutit. — 19.20 Rahvalikke laule*. — 19.45 Ülevaade sõjarindeilt. — 20.00 Corso-trio mängib. — 20.40 Akseli Gallén-Kallela 75. sünnipäeva puhul. Koostanud ja esitab Hanno Kompus, deklamatsioonid „Kalevalast" Meeta Lutsult, Sibeliuse muusika*. — 21.40 Päeva märkmik. — 21.45 Päevauudised ja sporditeated. — 22.00 Sümfooniline muusika. RR orkester, juh. O. Roots, ja Fanny Drabkin-Feinstein (viiul). — 22.55 Päevauudised.

Kindlustate
endale huvitavat lugemist, kui tellite
„Uudislehe"

TÖÖLISTEATER

Neljap., 25. aprillil kell 1/28 ôht. viimaseid kordi
„Xanthippe kaitseks"
L. H. Morstini komöödia 3 v.
Päasmed 20—125 senti.

Reedel, 26. aprillil kell 1/28 ôht.
„Ministeerium on solvunud"
F. Helleri ja B. Engleri muusikaline naljamäng 5 pildis.
Päasmed 25—150 senti.

Laup., 27. aprillil kell 1/28 ôht. **viimast korda**
„Vaese mehe ututall"
Aug. Mälgu komöödia 4 vaat.
Päasmed 20—125 senti.

Pühap., 28. aprillil kell 1/23 p. l.
„Parvepoisid"
T. Pakkala rahvatükk lauludega 4 vaatuses.
Päasmed 25 ja 50 senti.
Kell 1/28 ôhtul
„Ministeerium on solvunud"
Fred Helleri ja Bruno Engleri muusikaline naljamäng 5 pildis
Päasmed 25 150 senti.
Kassa avatud iga päev kella 12 4 ja 6—1/29 ôhtul.

ESTONIA TEATER

Neljap., 25. aprillil kell 1/28 ôht.
Liina Reiman'i
30-aastase lavategevuse tähistamiseks
„Niskamäe naised"
H. Vuolijoe näidend. Proloog ja 4 pilti.
Päasmed kr. 2.50 kuni 20 senti.

Reedel, 26. aprillil kell 1/28 ôht.
Võimlemise Instituudi esinemine
Juhatab **Ernst Idla.**
Päasmed kr. 3.50 kuni 50 s. eelmüügil teatri kassas alates **24. aprillist.**

Laup., 27. aprillil kell 1/28 ôht. **esietenduseks**
„Mai öö"
N. A. Rimski-Korsakovi ooper 3 vaatuses

Pühap., 28. aprillil kell 1/23 p. l.
„Luikede järv"
Ballett 4 vaatuses.
Tshaikovski muusika.
Päasmed kr. 3.— kuni 40 senti.
Kell 1/28 ôhtul
„Tema tagasituleku päev"
Sofja Nalkovska näidend 3 v.
Päasmed kr. 2. – kuni 20 senti.
Kassa avatud iga päev kella 12—4 päeval ja 6—1/29 ôhtul.

EESTI DRAAMA TEATER
Tallinnas.

Neljap., 25. aprillil kell 1/28 ôht.
„Tseesar ja inimene"
Adolf Nowaczynski näidend 3 v
Tantsud — GERD NEGGO.

Laup., 27. aprillil kell 1/28 ôht. **esietenduseks**
„Näitleja"
Sacha Guitry komöödia 4 vaat.

NOORSOOTEATER

Pühap., 28. aprillil kell 3 p. l. **esietenduseks**
nukuetendus
„Lend kuu peale"
Linda Väravase nukunäidend 11 pildis.

Pühap., 28. aprillil kell 1/28 ôht.
„Tseesar ja inimene"
Adolf Nowaczynski näidend 3 v.
Kassa avatud kella 12—4 p. l. ja 6—8 ôhtul.

XXXXXXXXXX

Ainult „UUDISLEHT" ilmub peale lõuna!

„Uudislehe" kuulutamise sedel

25. aprillil 1940 № 108.

Kõigile „Uudislehe" lugejatele võimaldatakse käesoleva sedeliga tasuta kuulutada „UUDISLEHES"

Iga sedel, mis esitatakse „Uudislehe" talitusele kahe kuu jooksul ilmumispäevast arvates, hinnatakse kuulutuse andmisel lehe üksiknumbri hinna vääriliseks seega sedel on kuulutamise **väärt 6 senti**

Lähemad tingimused igal pühapäeval „Uudislehe" kuulutamise sedelil.

Pirita seab end stardivalmis

Pealinna kuurort rikastub nägusa bussi- ja postihoonega. — Pirital käib hoogne ehitamis- ja korrastamistöö. — Kõik suvekorterid reserveeritud. — Vabas kevadõhus sporditakse juba

Seame sammud meie pealinna kuurordi Pirita suunas. — Teelt, mis kulgeb Kadriorust Piritale, avardub vaade laiale, mõõtmatule, tasasele helevalgele lumevaibale, mis on jääkattes Tallinna laht saanud paari öopäeva jooksul. Vaade merele on kaunis, kuid meenutab talve. Meie märkame aga päikesesoojust ja kalendriaega ja tahame uskuda, et siiski on kevad.

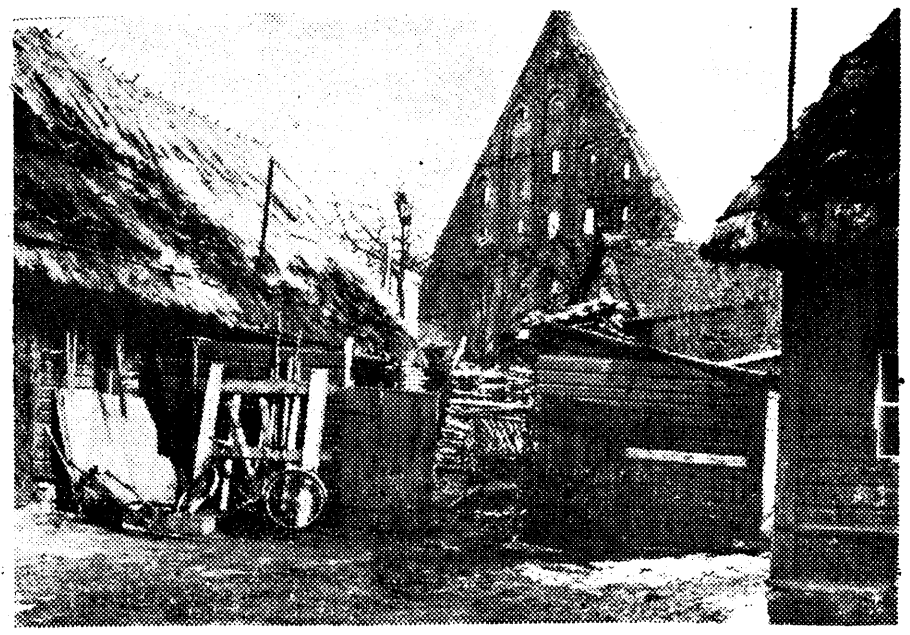

Idüülline nurgake Wana-Piritast

Kewadet märkame juba Pirital. Wabalt ja aeglaselt woolawad tumedawärwilised jõelained walge merelagendiku suunas. Waid jõe kallastel ja käärudel on weel üksikuid lumelaike, kuid kewadine kiire weewool lõpetab peagi walju talwe walitsuse märgid ning kangutab lahti loodetawasti ka mere jääkaane. Jões ja luhtadel on kewad juba murdnud sisse. Küllap ta jõud wiimati sunnib alistama külma ja looduse wäga isewalitsusliku mere.

Pirita jõe kaldal metsas jookseb Kose suunas rida mehi treeningdressis.

Jooksjad warakewadises metsas on politseiperest pikamaajooksjad meistri — konstaabli E. Pröömi — eesjooksmisel.

Nagu loodus walmistab end suwiseks täiswormiks, noored wäledajalgsed korrahoidjad peawad harjutusi, et suwistel wõistluspäewadel olla oma parimas wõistluswormis

Üle silla teispool jõge kerkib silme ette

Pirita uus ja moodne owaalkujuline posti- ja bussijaam,

mis läinud aastal ehitati poolwalmis, kuid nüüd maikuu keskpaigu saab täiswalmis ja wõetakse kasutamisele. Selles hoones awatakse Pirita postkontor, bussisõitjate ooteruum ja kohwik ning rida ärikioske. Sellest peawalmiwast ehitusest kujuneb

Pirita raekoda,

mis oma stiililt ja ehitustehnikalt kujuneb Pirita kauneimaks hooneks. Maja omanikuks on Harju maawalitsus, kuna ehitustööd, mis jõudmas lõppjärku, teostab ehitusfirma „Wennad Edenbergid". Mõnekümne meetri kaugusel sellest hoonest Pirita kloostriwaremete külje all asetsewad ka weel

paar logudikku-majakest, mis meenutawad wanu ölgkatustega sammaldanud suitsutaresid.

Uute majade kerkides häwitab aeg aga need onnikesed peagi ja mõne aja pärast wõime näha moodselt ja ajanõuetekohaselt wäljaehitatud pealinna kuurorti.

Teede ääred on täis kiwe, palkide ja laudade otsi. Siin-seal klopsitakse ja pühitakse, sillutatakse ning ehitatakse. Suur ettewalmistaw töö käib Pirital hooaja ettewalmistamiseks eriti silla ümbruskonnas.

Kõik suwekorterid ja üksiktoad on eelseiswaks hooajaks reserweeritud.

Tänawu näib olewat eriline tung suwituskorterite wõtmiseks Piritale, kuna suwituspiirkonnad Tallinna rahwale olude tõttu on mitmeti kitsamaks muutunud.

3-toalise korraliku suwikorteri hinnaks hooajalt on 200—300 krooni.

ning üksiktoast nõutakse kuni 100 krooni. Kuigi korterid on peagu wiimseni ära wõetud, on linlastel Pirita ometi piiramatu wõimaluste suwituskoht. Kümned tuhanded tulewad suwepäewil siia waba taewa ja metsa alla ning mere ja jõe äärde ja lähewad õhtuti jälle siit, karastatuna ja wärsketena, linna kodudesse puhkama. Ruumi ja õigust päikese käes lebamiseks ja mereõhu hingamiseks jätkub Pirital igale soowijale. Praegu kostuwad Pirital kewadõhku waid sadandete kajakate kudrutamised, kes jääkattes merelt tulewad jõest toidupoolist otsima, ja puuseppmeistrite haamrilööke ning mõne üksiku weoki sõidusurinat. Pea aga kajawad Pirita mere- ja jõeääred tuhandete loodusnautijate pealinlaste jutukõminast ja suwesaabumise hõiskeist. Suwituselu jüripäew on alanud ja Pirita suwituselu start tõotab palju.

Uut meremeeste-maja ei peeta vajalikuks

Meremeeste Kodul on ehituse teostamiseks wajaline kapital olemas

Möödunud kuus Meremeeste Kodu poolt esitati weeteedetalitusele palwe, wõimaldada kodule riigi poolt tasuta ehituskrunt uue meremeeste-maja püstitamiseks. Kodu praegune hoone, mis kuulub riigile, osutub kodu suurenenud ülesannetele mittewastawaks: bürooruumid on liig kitsad, äärmiselt wähe on meremeestele kasutada anda öö bimisruume jne. See palwe oli kaalumisel sadamanõukogus, kus asuti seisukohale, et

uue meremeeste-maja ehitamiseks sadamasse ei ole praegu wajadust.

Wastaw otsus on tehtud teatawaks ka Meremeeste Kodu juhatusele. Kodu juhatus ei taha aga selle seisukohaga kuidagi nõus olla. Wäidetakse, et uute seadustega on Meremeeste Kodule pandud järjest suuremaid ülesandeid, milliste täitmine praegustes kitsastes ruumides on äärmiselt raskendatud. Meremeeste Kodu juhatuse poolt on weeteede talituse direktorile esitatud uus awaldus, milles palutakse moodustada komisjon, milline otsustaks, kas praegused ruumid on kodu tegewuse edukaks arenemiseks soodsed ja kohased wõi mitte.

Meremeeste Kodul on oma tagawarakapitali näol juba ka ehituse teostamiseks wajaline summa raha olemas,

riigilt soowitakse ainult ehituskrunti. Kui teisalt peetakse otstarbekamaks, et uus hoone ehitatakse merekoolile ja praegu merekooli käes olewate ruumide wabanemisega wõiksid need minna kodu käsutusse, siis selle kawatsuse peamiseks takistuseks on just asjaoln, et koolil puuduwad rahalised ressursid oma hoone püstitamisele asumiseks.

Arh. J. Pikkowi poolt on walmistatud uue meremeeste-maja ehitusprojekt, mille järgi hoone on kawatsetud neljakordne, kubatuuriga umbes 6000 kuubimeetrit, ning

läheks maksma 140 000 kr.

Hoone tarwis sobiwate ehituskruntidena on mainitud sadama piiriwalwe kordoni läheduses asuwat krunti ja maa-ala Hollandi pöiktänawa ääres, ETK ladude naabruses.

Eksamid hagijatele

Anti uus jahiseaduse teostamise määrus. — Keelati ka tetrede ja rabakanade liha müük

Põllutööministeeriumi poolt on antud uus jahiseaduse teostamise määrus, mis hakkab kehtima awaldamisega, seega alates tänasest päewast.

Uued osad määruses toowad kitsendusi jahilindude liha müümisesse. Seniajani ei wõidud müüa ja osta ainult mõtuste liha, nüüd on ostu-müügi keeldu laiendatud ka tetrede ja rabakanade kohta.

Keeld hakkab kehtima alates tänasest päewast ja kestab kuni 1. detsembrini 1945. a.

Erandid keelust on ainult jahiseaduse § 32 alusel.

Edasi on määrusega antud

uusi eeskirju hagijate kohta.

Seni wõidi jahipidamisel kasutada hagijaid, kelle turjakõrgus kuni 45 sm, nüüd on suurendatud seda mõõtu 55 sentimeetrini.

Kuid wõidakse teha erandeid ka weel nende hagijate kohta, kelle turjakõrgus ületab 55 sm. Suuri hagijaid lubatakse jahipidamisel kasutada siis, kui nende kohta katseliselt on selgitatud, et nad metskitsi ja -sokkusid ei aja ja kui selle üle on hagija omanikule kohaliku riigimetsaülema poolt antud wastaw tunnistus.

Hagijatele „eksameid" teeb kohalik riigimetsaülem wõi tema poolt määratud riigimetsateenija.

Peale tunnistuse antakse hagija omanikule hagija kaelarihma külge kinnitatud eraldusmärk, milleks on kollasest metallist ketas.

Metskitsedele ja -sokkudele on jahipidamine ka tulewikus keelatud igasuguste hagijatega. Sokujahil tuleb tarwitada ainult täismantel-kuule ja haawleid mitte alla 4,5 mm läbimõõduga. Ka pardijahil ei ole lubatud hagijaid.

Jahiseadusega on keelatud kasulikke jahiloomi ka söödalt lasta, samuti langewad karistuse alla igasuguste lindude, wälja arwatud kahjulikud linnud, pesade lõhkumine, munade ja poegade wäljawõtmine.

„Oma" peakoosolek

T.-ü. „Oma" wolikogu koosolek peeti kesknädalal, 24. skp., kell 19 „Oma" einelaua ruumes.

Koosoleku awas nõukogu esimees A. Kask.

Wolikogu alaliseks (3 aasta peale) juhatajaks waliti hr. Karl Kornel ja abijuhatajaks hr. Karl Tomingas ning protokollikirjutajaks hr. Karl Maidra ja abiks prl. Salme Lang.

Ühingu aruandest selgub, et läbimüük kõigis ettewõtteis on olnud kr. 1.321.679,87, ületades kõikide seniste tegewusaastate läbimüügid.

Ühingu äriseis on tasakaalus kr. 197.086,70 ja kulude-tulude arwe kr. 159.748,09.

Aruanne ja eelarwe kinnitati üksmeelselt.

Juhatusest wälja langemud hr. A. Oinas waliti tagasi.

Samuti waliti tagasi nõukogust wälja langenud pr. A. Klemmer, hrd W. Saluste, K. Wirma ja uuena J. Pikkow.

Hölokaal „Parisis" huwitaw eeskawa

Suurt huwi tunnewad lokaali-külastajad praegu „Paris'is" ettekantawa huwitawa eeskawa wastu. Esinewad rida nimekamaid näitlejaid, nendest eriti — Demusy ja Schulatoff, Ciquita ja Tino, Lary ja Enrico, Asta ja Ero, Liwy Hardy j. t. Tantsuhuwilistele pakub suuremat naudingut Joh. Pori orkester.

Mida suudab terassulg

Katsete järgi on tehtud selgeks, et harilik terassulg heast terasest kirjutab ümmarguselt 650 000 tähte. Alles pärast seda kui see võimas saavutus täis on hakkab materjal väsima ja sulg kaotama oma vastupidavust.

Tellige „Uudisleht"!

Toimetus

Aadress: Tallinn, Rataskaevu 9; postkast 188.

Telefonid: toimetuse sekretär 469-71, päevauudised ja karikaturist 427-18, kaugekõned, sport ja kohalikud teated 460-49, üldjuhi kab. 427-18.
Telefoniuudiste vastuvõtmine eelseisvasse numbrisse lõpeb igal tööpäeval kell 11, laupäeval kell 17.

Kõnetunnid: tööpäeviti k. 10—14 ja k. 18—20.

Esindaja Tartus: Gustav Adolfi 63—4, tel. 37-16.

Alalised kirjasaatjad kõikides kodumaa linnades ja suuremates maakeskustes.

Käsikirjad palutakse kirjutada paberi ühele poolele selgelt loetavalt, soovitav masinkirjas. Tarvitamata käsikirju alal ei hoita.

Uudisleht

ilmub 7 korda nädalas:

igal tööpäeval lõuna paiku ja pühapäeviti varahommikul.

Vastutav toimetaja: Aleksander Peterson, tel. 469-71, kõnetunnid k. 14—16.

Väljaandja: Kirjastus-osaühing „Sõnajõud", voliniku telefon kabinetis 427-18.

Talitus

Aadress: Tallinn, Rataskaevu 9; postkast 188.
Avatud: argipäeviti k. 8—16.
Posti jooksev arve: nr. 820.
Telefonid: 455-33 ja 469-93.
Tellimise hind: 1 kuu kr. 1.45, 2 k. kr. 2.75, 3 k. kr. 4.—, 4 k. kr. 5.25, 5 k. kr. 6.50, 6 k. kr. 7.75, 7 k. kr. 9.—, 8 k. kr. 10.25, 9 k. kr. 11.50, 10 k. kr. 12.75, 11 k. kr. 14.—, 12 k. kr. 15.—. Välismaale tellimishind kahekordne. Aadressi muutmine 25 s. „Uudislehe" 3 ja rohkem kuudeks tellijad võivad saada „Jutulehe" 25 s. kuus ja põllum. kuukirja „Uus Talu" 5 s. kuus.
Kuulutuste hinnad: esiküljel 10 s., tekstis 12 s., tekstis tekstikirjaga 15 s. ja kuulutusküljel 5 s. mm veerul. Töö- ja korterikuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valikut ei kindlustata.

Eestimaa Trükikoja A.-S. Tallinnas, Rataskaevu tän. 10